

Vlaams
Parlement

vergadering **C198**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 21 april 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over relationele en seksuele vorming in het onderwijs – 1621 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de knelpunten bij de invoering van het M-decreet – 1634 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het buitengewoon onderwijs en het M-decreet – 1667 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over vaststellingen van de arbeidsinspectie rond het psychosociaal welzijnsbeleid in scholen – 1642 (2015-2016)	20
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de effectieve toegankelijkheid van nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen – 1653 (2015-2016)	22
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de zogenaamde puntenbonus die de UGent wil invoeren – 1684 (2015-2016)	26
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de generieke beurzen in het hoger onderwijs – 1687 (2015-2016)	29
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over competentieontwikkeling in het deeltijds kunstonderwijs – 1694 (2015-2016)	32
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de STEM-academies – 1760 (2015-2016)	34
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken betreffende het afsluiten van het Damesakkoord – 1780 (2015-2016)	37

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over relationele en seksuele vorming in het onderwijs – 1621 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, in juli 2014 publiceerde onderzoekster Sophie De-groote een doctoraatsonderzoek in opdracht van de Universiteit Hasselt en de Universiteit Gent over de kennis van studenten en jongeren omtrent seksueel overdraagbare ziektes. Uit de enquête die ze voerde bij 450 studenten, bleek dat die kennis bij heel wat jongeren rond dit thema nog tekortschiet. Hoewel jongeren volgens de studie op bepaalde aspecten wel een goede kennis hebben, bijvoorbeeld over het condoomgebruik, stelde de onderzoekster vast dat zes op de tien ondervraagde studenten onvoldoende geïnformeerd waren over de manier waarop hiv en andere overdraagbare seksuele aandoeningen worden verspreid. Dat alle jongeren vandaag voldoende kennis hebben over algemene informatie, is dus geen vanzelfsprekendheid.

Ouders, familieleden en het onderwijs dragen nochtans de collectieve verantwoordelijkheid om seksualiteit met jongeren te bespreken en hen voldoende te informeren over de risico's van onveilig vrijen. Tot dit thema behoren uiteraard ook de overdracht van kennis op het vlak van relationele vaardigheden en het bespreekbaar maken van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Immers, seksuele opvoeding gaat verder dan enkel informeren over zuivere seksualiteit.

Dat jongeren zelf vragende partij zijn om kennis te vergaren over seksualiteit en relaties, bewijst de populariteit van de jongerenwebsite www.allesoverseks.be en het succes van de informatiecampagnes van Sensoa. Organisaties zoals Sensoa bieden via diverse kanalen aan jongeren de mogelijkheid om er met hun onzekerheden en vragen terecht te kunnen.

Ondanks die waardevolle initiatieven zijn verschillende specialisten ervan overtuigd dat, naast de andere stakeholders, ook het onderwijs nog beter kan doen op het vlak van seksuele en relationele educatie. Zo stelde Sensoa vorige maand via Het Belang van Limburg vast dat er bij veel leerkrachten nog heel wat schroom is om het thema meer bespreekbaar te maken in de klas. Men pleit er dan ook voor om seksuele en relationele vorming uitdrukkelijker aan bod te laten komen tijdens de lerarenopleiding en zelfs structureel in te bedden. Overigens wil de organisatie dat leerkrachten die vandaag voor de klas staan, meer voorbereid worden op vragen die ze van leerlingen kunnen krijgen of beter kunnen inspelen op probleemsituaties die zich op de speelplaats kunnen voordoen.

De vraag is niet nieuw. In het verleden hebben tal van organisaties ook gepleit om seksuele en relationele vorming duidelijker op te nemen in het curriculum van leerlingen, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Op dit moment zijn 'Relaties en seksualiteit' en 'Sociale vaardigheden' als vakoverschrijdende eindtermen opgenomen in de tweede graad van het secundair onderwijs, hoewel jongeren op die leeftijd in volle ontwikkeling zijn.

Minister, wat is uw visie op de manier waarop het onderwijs vandaag met relationele en seksuele voorlichting moet omgaan? Kan het onderwijs volgens u beter doen?

Wat vindt u van het voorstel van Sensoa om seksuele en relationele vorming nadrukkelijker in te bedden in de lerarenopleiding?

Plant u extra maatregelen om seksuele en relationele voorlichting in het onderwijs te optimaliseren? Waarop zou u willen inzetten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik dank u voor deze interessante vraag.

Los van de inhoud van het antwoord wil ik vooraf even verwijzen naar het debat dat we voeren over de eindtermen. Een deel van de vraag die hier voorligt, sluit aan bij de vraag welke keuzes we willen maken rond de eindtermen en welke niet.

Naar de inhoud van de vraag om uitleg vind ik het belangrijk dat relationele en seksuele vorming op school op een brede en kwaliteitsvolle manier wordt gebracht, zowel vakgebonden als vakoverschrijdend.

Zo plaats je dat bij voorkeur binnen het breder geheel van het gezondheidsbeleid van de school, waar naast educatie ook structurele maatregelen worden genomen, zoals het aanstellen van een aanspreekpunt binnen het schoolteam. Ook linken tussen verschillende dossiers worden zo makkelijker bewaakt. Ik denk bijvoorbeeld aan de link tussen relationele en seksuele vorming en het gedrag op internet. Niet onbelangrijk daarbij, gelet op uw eerdere vraag om uitleg over sexting, worden er ook het best linken gelegd naar diversiteit, vriendschappen en verschillende gezinsvormen.

Leerkrachten moeten hierin ook voldoende geschoold zijn. Dat is net de reden waarom wij initiatieven ondersteunen om zowel leerkrachten als leerkrachten in opleiding te trainen in dit zeer uitdagende thema. Het is ook de reden waarom we vragen dat lesmateriaal voorhanden is bij de pedagogische begeleidingsdiensten of bij organisaties die ondersteund worden door de Vlaamse overheid, bijvoorbeeld Sensoa. Dat is hier ook al aan bod gekomen.

Wat het voorstel van Sensoa betreft, is het van belang om een onderscheid te maken tussen basiscompetenties en andere competenties. Het is niet mogelijk dat leraren alle kennis, kunde en vaardigheden die we van hen verwachten, bezitten op het einde van de initiële lerarenopleiding. Er kunnen ook binnen de aanvangsbegeleiding en zeker ook binnen de verdere professionalisering van leerkrachten nog elementen aan bod komen. Maar de basiscompetenties moeten uiteraard wel aanwezig zijn. Die basiscompetenties maken deel uit van de huidige opleiding. Het valt namelijk onder de basiscompetentie van de leraar als opvoeder, als het bevorderen van de fysieke en geestelijke gezondheid van de leerlingen, en ook van de leraar als inhoudelijk expert.

Ik verwijs hierbij naar de conceptnota over de toekomst van de lerarenopleiding die de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd op 25 maart. Een van de acties die daarin werden opgenomen, is dat binnen de basiscompetenties duidelijke startcompetenties zullen worden bepaald. We moeten eens bekijken op welke manier we die startcompetenties op dat punt goed kunnen omschrijven.

Plan ik nu extra maatregelen? Ik heb er ook in mijn vorige antwoord op gewezen dat er een samenwerking is met Welzijn, Jeugd en Sport. Zo ontstaat er een platform waarop we onze expertise samen kunnen inzetten.

Uiteraard zullen de eindtermen nog een impact hebben op het antwoord waar de plaats precies is: vakoverschrijdend of vakgebonden, en hoe we dat zullen omschrijven.

Op vraag van het veld wordt er vandaag samen met Sensoa, de onderwijsverstrekkers, de drie ouderkoepelverenigingen en de Vlaamse Scholierenkoepel ook al werk gemaakt van een 'vlaggensysteem'. Het Sensoa Vlaggensysteem is een

methodiek om seksueel gedrag van kinderen en jongeren correct in te schatten en om er gepast op te reageren. Men ervaart dit als een zeer dankbaar instrument om daarmee in de scholen zonder veel extra ondersteuning aan de slag te gaan. Het kan grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar maken en het geeft de gelegenheid om de onderlinge reacties op elkaar af stemmen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. U zult wel gezien hebben dat ik ook in mijn vorige vraag heel veel belang hechtte aan het feit dat het thema relaties en omgaan met seksualiteit in het secundair onderwijs absoluut belangrijk is. Dat heb ik natuurlijk voor een deel vanuit mijn voorgeschiedenis. Ik heb de evolutie gezien, in die zin dat het vanuit loutere kennisoverdracht breder werd getrokken. U geeft zelf ook aan dat dingen die met seksualiteit te maken hebben breder moeten worden benaderd, zowel vakoverschrijdend en – uiteraard – vakgebonden als in samenspraak met andere domeinen.

Het Sensoa Vlaggensysteem moet ik eens bekijken, want het is mij onbekend. Het doet mij wel plezier dat er vanuit meerdere invalshoeken sterk wordt ingezet op seksualiteit en de hele thematiek daarrond.

Minister, het adagium 'herhaling helpt' speelt ook hier. Dit is niet iets dat in een bepaald leerjaar of in een bepaalde graad wordt aangeboden. Voor de thematiek van seksualiteit moet het hele secundair onderwijs lang aandacht zijn. Ik sta er nog altijd versteld van hoe zwak de kennis van leerlingen soms is. Ze denken wel dat ze er heel veel van kennen en weten, maar als je er toetsen over laat maken of vragen over stelt, is het toch een ander verhaal. We moeten er dus zeker aandacht voor blijven hebben, zeker ook voor zaken die kunnen worden uitgewisseld op internet en voor dingen die over relaties kunnen worden gezegd en die pestgedrag in de hand werken.

Op basis van uw antwoord kan ik heel tevreden zijn dat er vanuit de overheid wordt gepoogd om zoveel mogelijk structureel te verankeren.

Minister, uit het onderzoek bleek ook dat voor heel wat leerkrachten nog altijd het element schroom speelt. We kunnen hier misschien een beroep doen op senior leerkrachten of mentoren. Misschien kunnen wij die mensen de nodige ondersteuning geven, om het diegenen die zich wat minder geroepen voelen om ermee om te gaan, wat comfortabeler te maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, ik zal het Vlaggensysteem bij het verslag laten voegen. Per leeftijdscategorie van de kinderen beschrijven groene, gele, rode en zwarte vlaggen wat normaal tot eerder afwijkend gedrag is. Het is heel interessant om te lezen, misschien kunt u nog iets bijleren. Het lijkt eenvoudig genoeg om snel dingen bespreekbaar te maken in de scholen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de knelpunten bij de invoering van het M-decreet – 1634 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het buitengewoon onderwijs en het M-decreet – 1667 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, het M-decreet is sinds dit schooljaar in werking. We hebben een aantal weken geleden daarover al een eerste bespreking gehad. Ik heb ondertussen berichten gekregen van scholen die met concrete problemen worden geconfronteerd en met knelpunten die zij op tafel willen leggen en waarvan zij aan ons vragen dat wij er nog eens over zouden nadenken.

Een eerste punt betreft de opleidingsvorm 4 binnen het buitengewoon onderwijs. De school is tot de vaststelling gekomen dat hij een andere toepassing heeft dan leerlingen die ervoor kiezen om binnen het gewoon onderwijs les te blijven volgen in het kader van een individueel curriculum, terwijl zij een verslag krijgen in de richting van opleidingsvorm 4. Zij voelen nu aan dat zij met een beperking zitten. Zij zijn niet in de mogelijkheid om een attest van verworven bekwaamheden uit te reiken.

Als ze kijken naar het curriculum dat hun leerlingen volgen en de manier waarop ze aan de slag gaan met deze leerlingen, dan zeggen ze dat ervan uit wordt gegaan dat het gaat over het volgen van het gemeenschappelijk curriculum binnen opleidingsvorm 4, wat geen toegang geeft tot een attest verworven bekwaamheden. De context waarbinnen ze werken, gaat echter toch wel over een individueel curriculum. Ze willen dat aankaarten omdat het ook voor hen interessant is om te kunnen werken met attesten verworven bekwaamheden.

Een tweede reeks vragen betreft vooral scholen die een type 4- en type 5-aanbod realiseren binnen het buitengewoon onderwijs en die worden geconfronteerd met een aantal situaties waarover we moeten nadenken. Zo is er bijvoorbeeld geen mogelijkheid om tijdens het schooljaar een overstap te maken tussen de twee types in het buitengewoon onderwijs. Nochtans kunnen ook leerlingen in het buitengewoon onderwijs te maken hebben met plotse gebeurtenissen, zoals een ongeval, wat het tijdelijk nodig kan maken dat ze veranderen van typologie. De regelgeving maakt dat niet mogelijk.

Verder zijn er strikte criteria geformuleerd in het nieuwe decreet voor onder andere type 3. Deze zorgen ervoor dat dit onderwijstype niet langer toegankelijk is voor kinderen met gedragsstoornissen die samenhangen met een niet-aangeboren hersenletsel of epilepsie, hoewel zij dezelfde onderwijsnoden hebben als kinderen die in type 3 onderwijs volgen. Is het logisch dat de strikte criteria voor type 3 aangehouden blijven, aangezien de onderwijsnoden van een gelijkaardige aard zijn?

Ook voor type 4 worden strenge criteria geformuleerd, waardoor bepaalde erg kwetsbare, randnormaal begaafde kinderen met ernstige chronische medische problemen voor wie een intensieve omkadering nodig is, niet in dit type terecht kunnen. Nochtans is dit het enige onderwijstype dat vandaag dergelijke problematieken aandurft en aankan, mits ondersteuning van een expertisecentrum. Idealiter wordt voor deze kinderen op een andere manier een evenwaardig onderwijsaanbod gecreëerd. Zolang dit er niet is, is het wellicht wenselijk hen toch toe te laten tot

type 4-onderwijs. Voor dit type leerlingen is er vandaag geen gepast onderwijsaanbod. Moeten de strenge criteria niet onder de loop worden genomen?

Wanneer we kijken naar type 9 en naar de gonbegeleiding (geïntegreerd onderwijs), dan zien we dat in beide gevallen de toegang hiertoe diagnosegerelateerd is. Voor kinderen en jongeren met executieve stoornissen ten gevolge van een aantoonbare neurologische oorzaak, die dus geen diagnose gekregen hebben, zouden gonbegeleiding of toegang tot type 9 echter wenselijk zijn. Dat is niet mogelijk met de huidige regelgeving.

Tot slot wil ik nog een knelpunt aanhalen met betrekking tot het CLB. Van een leerling die in het buitengewoon onderwijs type 5 wordt opgenomen, is het dossier op dit moment enkel toegankelijk voor het CLB dat verbonden is aan de thuisschool van die leerling. Het CLB zelf is echter vragende partij om een dubbele toegang te creëren in het elektronische leerlingendossier, dit in het kader van verdere opvolging.

Op basis van deze concrete situaties heb ik een aantal vragen. Het eerst aangehaalde punt betrof het uitreiken van het attest verworven bekwaamheden aan leerlingen, ook binnen opleidingsvorm 4. Hoe ziet u dat? Kunnen we dat op een gelijkaardige manier doen als de leerlingen die in het gewoon onderwijs het individuele curriculum volgen? Dan waren er de problematieken waarop geen gepast antwoord kan worden geboden. Hoe ziet u een oplossing voor de aangehaalde situaties? Op welke manier kunnen we evolueren naar een situatie waarin leerlingen wel gepast onderwijs kunnen krijgen, wat de doelstelling is die we hebben vooropgesteld? Bent u bereid om in te gaan op de vraag van de CLB's voor een dubbele toegang?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, enige tijd geleden stelde ik in de commissie een vraag om uitleg over de programmatie van type 9, opleidingsvorm 4. U antwoordde dat met de implementatie van het M-decreet geen revolutie is begonnen, maar een evolutie.

Revolutionair of niet, het buitengewoon onderwijs in Vlaanderen is wel degelijk in beweging en het is belangrijk om de stand van zaken te monitoren en om te zien of het M-decreet zijn doel bereikt. Vooral in het basisonderwijs zijn de gevolgen van het M-decreet zeer goed voelbaar. Contacten met de scholen leren ons dat daar toch een zekere bezorgdheid heerst. Het gaat daarbij niet zozeer om het verschuiven van personeel maar vooral om bekommernis voor de leerlingen. CLB-medewerkers verwijzen leerlingen minder vaak naar het buitengewoon onderwijs, soms omdat men vreest fouten te maken. Tegelijk lijkt het aantal gonleerlingen in het gewone onderwijs toch niet toe te nemen. Daardoor krijgen sommige leerlingen wellicht niet de zorg waar ze toch recht op hebben. Het is een evolutie om in de gaten te houden.

Ouders die denken dat hun kind beter af is in het buitengewoon onderwijs, hangen volledig af van de eventuele doorverwijzing door het CLB. Om een inschrijving te mogen weigeren, zijn de scholen voor gewoon onderwijs via het M-decreet verplicht om aan te tonen dat de maatregelen die ze zouden moeten nemen, disproportioneel zijn. Maar als de school de maatregelen niet onredelijk vindt, of als ze geen dossier opmaakt, welke mogelijkheden hebben de ouders om toch een inschrijving te vragen in het buitengewoon onderwijs als ze vinden dat dit voor hun kind toch de beste keuze is?

In het buitengewoon onderwijs neemt het basisaanbod nu de plaats in van de vroegere types 1 en 8. Men gaat er daarbij van uit dat goedbegaafde kinderen met leerstoornissen dezelfde aanpak kunnen krijgen als minderbegaafde leerlingen. Door de interpretatie van de 'ondergrens' van IQ 60 kunnen meteen ook leerlingen

met een ernstiger problematiek in het basisaanbod terechtkomen. Er is dus hoe dan ook nood aan een gespecialiseerde of gepersonaliseerde aanpak. Is het dan niet nodig om voor het basisaanbod in een betere omkadering te voorzien, zeker op het moment dat de financiële toestand dit mogelijk zou maken?

In opvolging van mijn vraag om uitleg 782 van 21 januari zou ik graag vernemen hoever het staat met de tweede programmatieronde voor opleidingsvormen 4 in het buso. De regionale spreiding daarvan was vroeger al beperkt. Ze werd niet verbeterd door de programmaties van 2015-2016. Zoals de minister zelf al zei in de commissievergadering van 21 januari: het is niet de bedoeling dat scholen leerlingen bij elkaar weghapen en elkaar gaan beconcurreren. Wat is de stand van zaken voor de programmaties voor 2016-2017?

Nog in het antwoord op mijn vraag van januari stelde de minister dat het onderscheid tussen opleidingsvorm 4 en het geïntegreerd onderwijs bewaard moet blijven. Opleidingsvorm 4, met gedeeltelijke lesbijwoning in een gewone school, mag geen nieuwe verdoken vorm van gonbegeleiding worden. Om de rol van gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs te omschrijven is het belangrijk om de werking van gon en inclusief onderwijs daarbij te betrekken, ook in het basis-onderwijs overigens. Onder meer het Christelijk Onderwijzersverbond (COV) dringt aan op het uitwerken van een conceptnota over gon en inclusief onderwijs (ion), waarna dan advies kan worden uitgebracht. Minister, hoe staat u hiertegenover? Indien positief, wanneer komt die conceptnota er?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: In de regelgeving staat opleidingsvorm 4 omschreven als "gericht op het maatschappelijk functioneren en participeren en op het aanvaarten, binnen de context van het gemeenschappelijk curriculum, van vervolgonderwijs of tewerkstelling". Om toegelaten te worden tot deze opleidingsvorm, heeft de leerling een verslag nodig, opgemaakt door het CLB, waarin wordt bevestigd dat de nodige aanpassingen, ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn om de leerling te kunnen blijven meenemen binnen een gemeenschappelijk curriculum in de context van een school voor gewoon onderwijs.

Als u mij vraagt waarin juist het verschil zit tussen OV4 en het gewoon onderwijs, dan is het duidelijk dat het hier gaat om de context waarin onderwijs wordt geboden. Het gaat in beide gevallen om een gemeenschappelijk curriculum, met het oog op het behalen van een diploma of getuigschrift, maar de context waarin de school voor buitengewoon onderwijs ditzelfde curriculum kan aanbieden, verschilt in die mate dat het voor de leerling wel haalbaar wordt om de doelen te bereiken.

Wanneer een leerling met een verslag buitengewoon onderwijs OV4 ervoor kiest om toch naar het gewoon onderwijs te gaan, dan is er die mogelijkheid. De leerling volgt dan een individueel aangepast curriculum en krijgt niet de reguliere studiesanctionering maar een attest van verworven bekwaamheden.

Een individueel aangepast curriculum in OV4 is evenwel niet mogelijk indien de leerling is ingeschreven in het buitengewoon secundair onderwijs. De regelgeving is op dat vlak duidelijk: OV4 is er voor leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum volgen, maar die vanwege hun specifieke onderwijsnoden dat niet in de context van het gewoon onderwijs kunnen. Wanneer een leerling het gemeenschappelijk curriculum niet kan volgen in het buitengewoon secundair onderwijs, zal het verslag dat opgemaakt wordt door het CLB, ook niet verwijzen naar een OV4, maar naar een andere opleidingsvorm. Er zijn immers nog drie andere opleidingsvormen in het buitengewoon secundair onderwijs, elk met zijn eigen doelstelling.

Wat de mogelijke oplossingen betreft, weet u dat de toegang tot types voor buitengewoon onderwijs niet louter meer gebaseerd is op een medische problematiek.

In communicatie vanuit de CLB-sector zelf wordt gesteld dat het niet de diagnose is die bepaalt of een gemotiveerd verslag of verslag nodig is, wel de onderwijsbehoeften van de leerling. Een diagnose of medische problematiek is niet het startpunt om te bepalen of er al dan niet sprake kan zijn van een gemotiveerd verslag of verslag, maar situeert zich naar het einde toe van het handelingsgericht diagnostisch traject dat met alle betrokkenen werd gelopen. Binnen dat traject wordt een beeld geschetst van de onderwijsbehoeften van de leerling. Als uit de onderwijsbehoeften blijkt dat er nood is aan ondersteuning vanuit geïntegreerd of buitengewoon onderwijs zullen de criteria die bepaald zijn voor de betreffende types, meegenomen worden in de afweging om al dan niet tot een gemotiveerd verslag of verslag te komen. Het multidisciplinair CLB-team geeft in de verslaggeving duidelijk aan waarom de inzet van expertise vanuit het betreffende type noodzakelijk is.

Over de nieuwe criteria voor de types is zeer intensief overleg gepleegd met de CLB-sector. Er werden concrete afspraken gemaakt over de toepassing van de criteria, onder andere over de types die in de vraag van mevrouw Helsen zijn genoemd, type 3, 4 en 9. Indien zich er vanuit de praktijk nieuwe elementen aandienen, kunnen die op het CLB-overleg aan bod komen.

Onze inspectie werkt momenteel haar verkennende ronde af, waarbij ze aan de hand van drie casussen voor elk CLB een zicht wil krijgen op de handelingsgerichte praktijk. De inspectie zal hierover rapporteren. De opvolgingsrapportage is gepland voor dit najaar. Ik denk dat het een schat aan informatie zal opleveren over hoe CLB's handelingsgericht werken.

De aanbevelingen van dit rapport zullen ook worden meegenomen bij de evaluatie van het M-decreet.

De vraag in verband met de opvolging van leerlingen type 5 door én het CLB van de thuisschool én het CLB van de type 5-school is ons bekend vanuit overleg met het Platform van Onderwijs aan Zieke Leerlingen in Vlaanderen (PoZiLiV). Het gaat hier over de toegankelijkheid van het registratiesysteem LARS (Leerling Administratie en Registratie Systeem) van de CLB-sector. Scholen hebben geen toegang tot deze applicatie.

De keuze die door de CLB-sector in het verleden gemaakt werd om de toegang tot de LARS-databank te beperken tot één CLB, heeft te maken met het gebruikersbeheer en de privacywetgeving, onder andere het gebruik van het rijksregisternummer. De CLB-sector onderzoekt momenteel om onder voorwaarden de toegang tot het multidisciplinair leerlingendossier CLB door meer dan één CLB mogelijk te maken.

Ook voor het M-decreet was een doorverwijzing naar buitengewoon onderwijs afhankelijk van een beslissing van het CLB of van een gemachtigde instantie zoals centra voor ontwikkelingsstoornissen en revalidatiecentra. Ook toen konden ouders niet autonoom beslissen over de stap naar het buitengewoon onderwijs. Het decreet bepaalt en er is een brede consensus dat een doorverwijzing in eerste instantie gebaseerd moet zijn op de onderwijsbehoeften van de leerling en de vaststelling dat een gewone school daaraan niet kan tegemoetkomen, hoewel ze daartoe wel de nodige inspanningen heeft geleverd. We moeten kunnen rekenen op de professionaliteit van scholen en CLB's dat ze de leerlingenbegeleiding ernstig nemen. Als ouders van oordeel zijn dat hun kind niet voldoende ondersteund wordt door de school, moeten ze in eerste instantie het CLB aanspreken. Dat zal dan samen met de ouders en de school nagaan welke inspanningen al geleverd worden en welke eventueel nog kunnen gebeuren.

In de verdere uitvoering van het M-decreet is ook voorzien in een Vlaamse bemiddelingscommissie die, op initiatief van de school, het CLB of de ouders, kan

bemiddelen bij onenigheid over het afleveren of over het niet afleveren of over de inhoud van het verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs. Maar het is cruciaal dat ouders eerst het gesprek aangaan met de school en het CLB als ze vragen hebben over de schoolloopbaan van hun kind.

Type 1 en 8 worden inderdaad geleidelijk vervangen door het type basisaanbod. Daaruit afleiden dat alle kinderen dan ook eenzelfde pedagogisch-didactische aanpak moeten krijgen, is onjuist. Als die indruk wordt gewekt, is dat betreurenswaardig en niet correct. In het buitengewoon onderwijs staat individuele handelingsplanning voorop en zou differentiatie een keurmerk moeten zijn. De IQ-grens van 60 is net in het M-decreet opgenomen vanwege de kritiek op een eerdere definitie van type 1 waar de wetenschappelijk vastgelegde IQ-grenzen voor licht verstandelijke beperking 70 en 50/55 gold. Vanuit de scholen buitengewoon onderwijs, daarin gesteund door de sociale partners, is de opmerking gekomen dat die IQ-grenzen in onderwijs anders liggen dan in welzijn en dat voor type 1 eerder de grenzen 80/60 gehanteerd werden, en voor type 2 dus vanaf 60 en lager.

Het M-decreet heeft dus de definitie van type 2 aangepast aan de onderwijspraktijk. Voor type basisaanbod bepaalt het decreet geen IQ-criterium meer. Het is wel zo dat we verwachten dat leerlingen die nog geen diagnose hebben waarmee ze toegang kunnen krijgen tot een van de andere types, soms in type basisaanbod zouden terechtkomen en er dus meer diversiteit qua problematieken komt.

Het M-decreet is nog geen volledig schooljaar ingevoerd, het is dus nog erg voorbarig om al conclusies te trekken. We mogen er ook niet te lang mee wachten, we zullen het goede moment moeten kiezen.

U hebt goed getimed, mijnheer De Meyer. Het nieuwe ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de goedkeuring van de programmaties voor het schooljaar 2016-2017 in het buitengewoon basisonderwijs en het secundair onderwijs is aan zijn goedkeuringsproces begonnen en ligt nu voor advies bij de Inspectie van Financiën. Pas nadat dit besluit zijn volledige procedure heeft doorlopen en nadat er ook een begrotingsakkoord is, kan de Vlaamse Regering het definitief goedkeuren.

Momenteel ligt de focus bij gon op het volgende schooljaar, dat is nog altijd op de korte termijn. Op 25 maart 2016 heb ik aan de Vlaamse Regering meegedeeld hoe we de aanpak van de verdeling van de gonlestijden, lesuren, uren en punten integratietoelage in dienstverlenende gonscholen buitengewoon onderwijs voor het schooljaar 2016-2017 zien. Net zoals dit schooljaar, toen de gonlestijden en lesuren en uren bevroren zijn op het niveau van het schooljaar 2014-2015 zijn er opnieuw sterke signalen dat het aantal aanmeldingen van nieuwe gonleerlingen onder het niveau zit van voorgaande schooljaren. Dat blijft mij grote zorgen baren.

In de stuurgroep gon, die onder het sectorcomité X - Onderwijscomité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten Afdeling 2 zit, dat is het bevoegde sectorcomité, werd daarom afgesproken om schooljaar 2016-2017 als een overgangsjaar te beschouwen naar een meer fundamentele hervorming van het ondersteuningsmodel voor het gewoon onderwijs. De principes uit de mededeling zullen worden uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering. Het is een overgangsjaar, dat betekent dat we opnieuw naar een bevrozing gaan en een verdeling zoals vorig jaar. Ik kan niet toelaten dat we met een spectaculaire dip zitten in aantal uren.

Wat de principes betreft: voor toekenning staan de onderwijsbehoeften van de leerling meer centraal en niet de diagnose, de aanwending wordt flexibel, leerling en leerkracht worden ondersteund, netoverschrijdend samenwerken blijft belangrijk, er komt een synergie tussen waarborg en gon tot stand, het eigenaarschap verschuift naar het gewoon onderwijs, niet te onderschatten.

Verder werken we samen met alle partners aan een nota over de toekomstige organisatie van de ondersteuning van gewoon onderwijs.

Ik sta positief tegenover de vraag van het COV om de gon-ion-hervorming in een breder kader te zien. In het debat over de samenwerking van gewoon en buitengewoon onderwijs willen we ook de rol van het buitengewoon onderwijs meenemen. We merken dat er veel druk ontstaat in scholen buitengewoon onderwijs, die zich zorgen maken over hun voortbestaan. Ik kan dat niet aanvaarden. We hebben binnen de Vlaamse Regering expliciet de keuze gemaakt om ons buitengewoon onderwijs te laten voortbestaan, als het van mij afhangt, als sterke expertisecentra. Het is niet de bedoeling, al denken sommigen daar misschien aan, om een langzame liquidatie van de scholen buitengewoon onderwijs in te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik wil ingaan op uw antwoord. Het lijkt me interessant om het onderwerp te stofferen met enkele voorbeelden. We moeten ons allemaal samen afvragen hoe het verder moet.

U hebt de reglementering en het verschil uitgelegd. De context van het onderwijs is verschillend, maar het gaat om het gemeenschappelijk curriculum binnen opleidingsvorm 4 en binnen het gewoon onderwijs. Wie een verslag heeft dat toegang geeft tot opleidingsvorm 4 maar ervoor kiest om gewoon onderwijs te volgen, komt terecht in het individueel aangepast curriculum. Zij krijgen geen diploma maar een attest van verworven bekwaamheden.

Binnen opleidingsvorm 4 van het buitengewoon onderwijs zitten leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum volgen dat toegang geeft tot het diploma, maar die toch die specifieke context van onderwijs nodig hebben, omdat het onmogelijk is om dat gemeenschappelijk curriculum te volgen binnen het gewoon onderwijs wegens specifieke noden. Binnen opleidingsvorm 4 komen zeer veel leerlingen, de laatste jaren steeds meer en in de toekomst wellicht nog meer, terecht, die binnen dat gemeenschappelijk curriculum eigenlijk ook een individueel aangepast curriculum volgen.

Arno bijvoorbeeld gaat deeltijds naar school en deeltijds naar het MultiFunctioneel Centrum (MFC), en volgt tijdelijk onderwijs thuis omdat het onmogelijk is om zijn volledig traject op school te volgen. Hij past binnen opleidingsvorm 4, dat is opnieuw geëvalueerd door het CLB. Het CLB besluit dat het verslag niet moet worden herbekeken. Deze jongen maakt echter niet de studievoortgang die nodig is en die zal leiden tot een diploma.

Zo is er Rita, die al een jaar heeft overgedaan, die een aangepast traject volgt, die tewerkgesteld is, maar die binnen de voortgang die zij nu volgt geen A-attest zal kunnen krijgen. Ze zal sowieso een C-attest krijgen en haar diploma niet, en ook geen attest van verworven bekwaamheden. Zij volgt nu een stage waarbij zij bepaalde handelingen kan doen. In het kader van een inclusieve samenleving waarbij niet alleen inspanningen gebeuren in het kader van onderwijs maar ook in het kader van werk, krijgt zij vandaag een plaats binnen het normale arbeidscircuit en is er een mogelijkheid om die ook in de toekomst te behouden. Zij zal echter nooit haar traject binnen het onderwijs kunnen afronden met een diploma, maar ook niet met een attest van verworven bekwaamheden.

Dan is er William die het gemeenschappelijk curriculum volgt. Hij volgt alle theoretische lessen en behaalt daarbij schitterende resultaten. Door zijn beperking is hij echter niet in staat om praktijklessen te volgen en kan hij dus niet naar het gewoon onderwijs. Binnen het buitengewoon onderwijs kan hij het gemeenschappelijk curriculum ook niet volgen; hij volgt een individueel aangepast curriculum, want van een deel van het curriculum wordt hij vrijgesteld door zijn beperking.

Hij zal dus zijn diploma niet kunnen behalen, en krijgt een C-attest, hoe schitterend zijn resultaten op de theoretische vakken ook zijn. De school vraagt zich af of het niet mogelijk is om op zijn minst een attest van verworven bekwaamheden te geven aan die leerlingen. Nu kunnen die leerlingen enkel terecht in het buitengewoon onderwijs, want er is geen school voor gewoon onderwijs die deze leerlingen wil opnemen.

Wanneer ik deze verschillende gevallen zie, dan stel ik me inderdaad de vraag of het niet mogelijk is ervoor te zorgen dat die leerlingen een attest krijgen wanneer zij 18 jaar zijn waarop staat welke bekwaamheden zij hebben verworven. Dan is dat op zijn minst duidelijk voor de werkgevers die met hen aan de slag gaan.

Is het mogelijk om het huidige systeem, namelijk een diploma of geen diploma, te herzien?

U zegt de vragen vanuit type 4 en 5 te willen opnemen in de evaluatie en in het decreet. Dat betekent echter dat een kind dat vandaag school loopt in het buitengewoon onderwijs en een ongeval heeft waardoor het naar een type 5 moet worden verwezen en daar een revalidatie moet krijgen gedurende een bepaalde periode, dat niet kan volgens de huidige regelgeving omdat een overstap tussen twee types tijdens het schooljaar niet mogelijk is. Dat betekent dus dat een kind dat in het buitengewoon onderwijs zit, een ernstig ongeval heeft en revalidatie nodig heeft, die switch niet kan maken. Moeten we dat dan niet aanpassen? Nu kunnen we alleen hopen dat dit een kind niet overkomt.

Wat de criteria voor type 3 en 4 betreft, wilt u evolueren naar een systeem waarin wordt afgestapt van het medischdeficitdenken. Deze voorbeelden tonen echter net aan dat we met de oude typologie waar we mee werken en waarvan de we criteria hebben verstrengd, binnen dat medischdeficitdenken blijven zitten. Het is hoog tijd dat we ook binnen die nieuwe typologieën die we hebben geherformuleerd en waarvoor we andere criteria hebben bepaald, kunnen evolueren naar een buitengewoon onderwijs dat een aanbod realiseert op basis van onderwijsnoden en niet op basis van die strikte criteria gebaseerd op het medischdeficitdenken. Wanneer we dit probleem niet meteen oplossen, op welke termijn kan dan worden voorzien in een traject? Hier gaat het immers wel heel duidelijk over het ander vastleggen van de bestaande typologieën waarvan we al jaren zeggen dat ze verouderd zijn. Op dit moment geeft de concrete toepassing door die verstrenging aan dat een aantal kinderen door die striktere criteria geen aangepast type hebben.

Wanneer we de verschillende types overlopen terwijl we de casussen van de kinderen kennen, dan stellen we vast dat die kinderen in geen enkel type thuishoren. Zij kunnen niet in type 5 blijven omdat dit tijdelijk is, maar er is geen enkel ander type dat hen vandaag op een gepaste manier kan opvangen.

Gelukkig gaat het over enkele kinderen, maar wij moeten ervoor zorgen dat iedereen recht heeft op onderwijs.

Kinderen en jongeren met executieve stoornissen moeten de kans krijgen om gewoon onderwijs te volgen. Vooral in het begin is het echter niet gemakkelijk om dat te doen zonder ondersteuning. Die ondersteuning kan echter niet worden geboden omdat de stoornis diagnose-gerelateerd moet zijn. Bij executieve stoornissen worden wel een aantal instrumenten en testen gebruikt, maar die worden even sterk in vraag gesteld als aanvaard binnen de diagnostiek. Ook daar doet zich dus een probleem voor. Alle leerlingen die vandaag in dat kader terechtkomen, hebben geen oplossing.

De vraag is dan natuurlijk wat ons antwoord is. Hoe lang moeten deze leerlingen wachten op een gepast antwoord? Die kinderen, ouders, gezinnen en scholen zitten vandaag wel met een probleem. U zegt dat het op het overleg van het CLB

kan worden gebracht. We hebben dat inderdaad bekeken. Er is vandaag een opvolging van de inspectie om te bekijken wat er zich op het terrein voordoet, daaruit te leren en te bekijken hoe we het moeten aanpassen.

Het gaat over kinderen met heel, heel bijzondere noden. Het gaat niet over de situaties die veel voorkomen in bepaalde types, maar echt over uitzonderingen. Leidt het overleg dat er vandaag bij CLB's is, ook tot oplossingen? Is er ruimte om af te wijken van die reglementeringen in zeer uitzonderlijke gevallen? Of is het een overleg enkel en alleen in de richting van een evaluatie op iets langere termijn?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik wil vier elementen aanhalen. Eerst en vooral is mijn betoog zeker en vast geen pleidooi om ouders autonoom te laten beslissen of hun kinderen al dan niet naar het bijzonder onderwijs gaan. Laat dat duidelijk zijn. Het is echter wel een pleidooi om bij de beoordeling meer belang te hechten aan het welbevinden van de kinderen.

Bij een recent bezoek aan een school voor buitengewoon onderwijs kreeg ik het pijnlijke verhaal te horen van ouders die bij de school hadden aangeklopt om hun kind in te schrijven, maar dat niet konden door het advies van het CLB. Hun kind was in de voorbije maanden van dit schooljaar in drie verschillende lagere scholen geweest en was steeds ongelukkiger geworden. Ik weet dat je individuele situaties niet mag veralgemenen, maar dit was voor mij wel een schrijnend verhaal.

Wat het basisaanbod betreft, is het evident dat deze kinderen niet allemaal dezelfde pedagogische aanpak nodig hebben, integendeel. Dat is heel duidelijk. De huidige omkadering is, gezien de opdracht, in sommige schoolsituaties toch wel bijzonder krap.

Ik ben blij te horen dat er binnenkort zal worden beslist over de programmaties. Mijn timing was doelbewust. Het is namelijk belangrijk dat de scholen tijdig weten wat de beslissingen zijn, zodat ze een degelijke voorbereiding kunnen doen voor het volgende schooljaar.

Uit uw geëngageerd antwoord begrijp ik dat u mijn zorg over gon deelt. U zegt dat 2016-2017 een overgangsjaar wordt met bevrozing van de middelen en dat de beloofde conceptnota er ook zal komen.

Ik kom tot de conclusie. Dit is geen pleidooi voor een grote evaluatie voor vandaag en morgen, aangezien we inderdaad nog maar een aantal maanden bezig zijn, maar wel voor een continu proces van monitoring en van eventuele bijstellingen. Minister, ik denk dat uw antwoord daarvan een bewijs is.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, mijn betoog zal van een ietwat aparte aard zijn. Zoals u uiteraard weet, zijn ikzelf en mijn collega's volksvertegenwoordigers. Wij dienen dus de stem van het volk te vertegenwoordigen. Ik zal dat in dezen heel expliciet doen, met name voor de leerkrachten, de zorgleerkrachten en de zorgcoördinatoren.

Minister, aan de ene kant is er het M-decreet en aan de andere kant het VN-verdrag voor personen met een handicap. Bij dezen wil ik benadrukken dat ik dacht dat het de bedoeling was dat het M-decreet een eerste stap zou zijn in het hele verhaal naar die inclusie. Het gegeven dat we heel hard hebben gehamerd op redelijke aanpassingen en op het behalen van het gemeenschappelijke curriculum speelt daarin een heel belangrijke rol. Uiteindelijk was dat volgens mij ook de reden voor de heel bewuste keuze om het bijzonder onderwijs te behouden naast het gewone onderwijs. U hebt daarnet nog eens heel duidelijk onderstreept dat

dat een bewuste keuze is en dat dat ook het doel naar de toekomst is. Volgens mij is er een tweede reden. De aanvankelijke regeling rond gon en ion waarmee we nu bezig zijn, is volgens mij de reden dat we die buiten het M-decreet hebben gehouden. Het M-decreet is namelijk een eerste stap naar die inclusie.

Door de IQ-ondergrens te verlagen naar 60 en door bij heel veel ouders, leerkrachten en scholen de indruk te wekken dat het M-decreet eigenlijk de intentie had om de inclusie te realiseren, zijn er heel wat onrealistische verwachtingen gecreëerd. Het is op die onrealistische verwachtingen dat leerkrachten, zorgcoördinatoren en zorgleerkrachten nu wat botsen. Er is een heel grote diversiteit gekomen in de klassen. Die mensen botsen echt tegen hun grenzen aan, zeker die scholen die momenteel nog niet onder de prewaarborg vallen.

Ik heb eerder al gezegd dat de prewaarborg een heel belangrijk gegeven is in het hele verhaal en dat het heel positief wordt onthaald. Heel wat scholen vallen hier echter nog niet onder, worden met die diversiteit geconfronteerd en ondervinden daarin toch wat moeilijkheden. Ik hoor heel veel verhalen over leerkrachten die het opgeven. Ze hebben als school zo veel ingezet op diversiteit, op een welkom voor iedereen. Maar de diversiteit wordt te groot en ze zitten op hun laatste adem.

De vraag die dan gesteld wordt en die ik hier vandaag wil vertolken, is hoe wij dit als regelgevers in de toekomst zien, gezien de huidige regelgeving en alle rechtzettingen daarin die we beogen. Er zijn vandaag een aantal voorbeelden aan bod gekomen, en je merkt dat er heel veel individuele verhalen zijn die buiten die regelgeving vallen. Er is een grote bezorgdheid over, in welke mate de toekomst van deze kinderen gegarandeerd kan blijven en in welke mate wij kunnen vrijwaren dat zowel onze sterkere als onze zwakkere kinderen het onderwijs kunnen krijgen en blijven krijgen dat hun de optimale kansen biedt.

Ik stel die vraag expliciet omdat ik meer en meer hoor dat de bedoeling van bepaalde groepen en van het VN-verdrag moet zijn dat er een maximale inclusie komt en dat de bezorgdheid die u, minister, daarnet aanhaalde, echt wel heerst, namelijk dat als men naar een optimale inclusie wil streven, men eigenlijk ook streeft naar één soort onderwijs voor iedereen. Het is een ongerustheid die enorm leeft op het veld. De mensen zeggen: met de manier waarop wij nu onze lessen organiseren en met de structuur van onze scholen botsen wij echt tegen onze grenzen aan. De angst leeft met betrekking tot hoe voor iedereen in de toekomst de kansen kunnen worden gevrijwaard die iedereen verdient.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Het is inderdaad een dossier dat velen onder ons en zeker ook de mensen in het onderwijsveld beroert. We hebben u nog niet zo lang geleden kunnen interpellieren, minister, over de effectieve verschuivingen die in het kader van het M-decreet zijn gerealiseerd. Voor een hele grote groep leerlingen verschuift een relatief bescheiden aandeel jongeren van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. De cijfers die u gaf, zijn respectievelijk onder de 2000 en onder de 500 leerlingen.

Maar soms is het aantal niet recht evenredig met de bezorgdheid en de gevoeligheden in het onderwijsveld. Dat is met het M-decreet bij uitstek het geval. Ik sluit me wat dat betreft zeker aan bij mevrouw Krekels. Dat wordt aangevoeld als een zeer zware inspanning, zeker bij leerkrachten, zorgcoördinatoren en zorgleerkrachten in het gewoon onderwijs. Daarom is het een onderwerp waarrond we niet moeten polariseren. We moeten met z'n allen gedragen oplossingen zoeken.

De collega's zeiden al dat een permanente monitoring sinds de invoering van het M-decreet zeer belangrijk is. Wij zouden ook willen pleiten voor een regelmatige en gestandaardiseerde evaluatie. Minister, u hebt in uw antwoord op mijn interpellatie

een aantal criteria naar voren geschoven. We denken dat het goed is om die ook permanent bij te schaven en te verfijnen, zodat we een heel erg duidelijk zicht krijgen op de feitelijke situatie op het terrein.

Wij zijn het er uiteraard mee eens dat een bevrozing van de gonmiddelen beter is dan het laten verloren gaan van de middelen. Maar het risico is nu – en dat signaal wordt gegeven door de verschillende onderwijspartners – dat de middelen op deze manier minder kindgericht dreigen te worden. Waar de leerlingen verschuiven en de middelen bevroren blijven bij de instellingen, ontstaat er een zekere discrepantie voor de inzet. Wij zijn voorstanders van een en-enverhaal, waarbij je effectief kindgericht blijft werken, maar waar je toch ook aan competentieversterking doet, zowel bij leerkrachten als bij directies als zelfs in de leraarenopleiding. Maar dat valt een beetje buiten het bestek van de inzet van de gonmiddelen. We moeten er toch over waken dat de kloof tussen de middelen die toegekend worden en de kinderen die er nood aan hebben, niet te groot wordt. Dat is een mogelijk neveneffect van die bevrozing.

Een aantal collega's waren aanwezig op de studiedag deze week van Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap (GRIP). Ik heb het geluk gehad om er het verslag van te krijgen. De oudervereniging die zich inzet voor inclusief onderwijs, is toch zeer erg vragende partij voor een bredere toekomstvisie op alles wat inclusie betreft, en dat gaat dan over het M-decreet, de toekomst van het buitengewoon onderwijs, de gon- en ionmiddelen. Die toekomstvisie is echt nodig. We willen er zeker toe bijdragen om die toekomstvisie uit te werken. Het is belangrijk dat alle stakeholders – ouders, directies, leerkrachten – betrokken worden bij de ontwikkeling van die visie.

Minister, last but not least: de voornaamste eis is uiteraard voldoende omkadering en middelen om dat inclusief onderwijs op een kwaliteitsvolle manier te garanderen, zodat elk kind het onderwijs op zijn of haar maat krijgt en zo het welbevinden van leerkrachten, ouders en leerlingen het best gediend kan worden.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb ook het geluk gehad om enkele scholen in het buitengewoon lager onderwijs te bezoeken. Op de dag van de Vlaamse Scholierenkoepel heb ik bewust gekozen, net als de heer Van Dijck, om in een buitengewoon onderwijs les te volgen. Ik ben terechtgekomen in een busoschool met opleidingsvorm 3 (OV3). Daar heb ik vastgesteld dat die leerkrachten hun handen vol hadden om doelstellingen te kunnen realiseren. Ik was leerling nummer zeven in de klas. Dat was al een betrekkelijk grote klas. Je zou kunnen zeggen dat het met zeven wel moet meevallen.

Ik zal nog eens teruggaan naar die school om ook les te volgen in OV3 Lassen. Ik hoop dat ik het een hele dag volhoud. Ook daar dezelfde vaststelling dat ondersteuning en individuele begeleiding nodig zijn. Als die leerlingen terechtkomen in het gewone onderwijs, zullen we hun dan kunnen geven wat ze nodig hebben? Ethisch ben ik een grote voorstander van inclusie. Dat zal ook blijken uit een vraag die ik straks zal stellen.

Ik wil toch een vergelijking maken. Als ons iets lichamelijk mankeert, dan gaan we naar een regionaal ziekenhuis. We komen dan terecht bij een specialist. Ik noem onze leerkrachten eigenlijk al specialisten op dit moment. Als ons echt iets specifiek of ernstigs mankeert, dan blijven we echter niet in het regionale ziekenhuis maar gaan we naar een universitair ziekenhuis. We kunnen niet verwachten dat alle competenties, kwaliteiten en expertise uit een universitair ziekenhuis ingezet worden in een regionaal ziekenhuis. Ik heb deze vergelijking niet zelf bedacht, maar een directeur uit het buitengewoon onderwijs. Die man heeft gelijk.

We vragen een spreidstand in differentiatie van leerkrachten en zorgleerkrachten in het gewoon onderwijs. Hoeveel kan daar nog bij als we recht willen blijven

doen aan de kinderen die er al zijn en aan die jongeren met extra noden en zorgen? Ik ben dan ook blij dat u nog eens bevestigt dat we niet zonder het buitengewoon onderwijs kunnen. We moeten dat blijven behouden. De CLB's zitten op een belangrijk kruispunt. Ze zeggen op basis van hun expertise ja of neen. Ze gaan erover of een leerling in een gewone school terechtkomt waarbij die school de differentiatie moet bieden, of dat die leerlingen gebruik kunnen maken van de expertise zoals in een universitair ziekenhuis.

Moet het kind eerst in het gewoon onderwijs aantonen dat het daar echt niet lukt en – vergeef me de woorden, maar ik kan het niet anders omschrijven – daar wat worden kapotgemaakt, om dan naar het buitengewoon onderwijs te gaan waar ze dan een of twee jaar bezig zijn met te werken aan het zelfvertrouwen vooraleer ze kunnen werken op de inhoud? Het kind zit diep omdat het in het basisaanbod ervaren heeft dat het niets kan, maar dan tot de conclusie komt dat het eigenlijk wel iets kan.

Wat betreft de competentie van het buitengewoon onderwijs die we willen inzetten in het gewoon onderwijs, heb ik nog een bedenking. Ik heb op de dag dat ik in het buso stond, gesproken met een aantal mensen. Sommigen zeiden dat hun expertise heel specifiek lag bij kinderen met een taalstoornis. Anderen hadden expertise op vlak van agressiebewaking bij kinderen die talig beperkt zijn. Nog anderen hadden expertise op het vlak van gedrag en emotionele zaken. Als we die mensen verspreiden over het gewoon onderwijs om hun expertise te delen, dan wordt dat moeilijk. Ze komen dan misschien terecht bij iemand met zware dyspraxie, waar ze eigenlijk geen kaas van hebben gegeten. Dat moeten we van nabij opvolgen. Ik kijk heel erg uit naar de evaluatie die u hebt aangekondigd. Het is belangrijk om zulke zaken eruit te halen in het belang van de kinderen en de leerkrachten.

Ik sluit me tot slot aan bij de vraag van de heer De Meyer.

Minister Hilde Crevits: Niet alle partijen zijn aanwezig, maar ik wil u toch danken voor uw oprechte betrokkenheid bij de implementatie van het M-decreet.

Mevrouw Krekels, ik was een beetje geprikkeld door uw melding dat u een volksvertegenwoordiger bent en dat u uw mening geeft. Sorry, ik ben ook een volksvertegenwoordiger. We zijn een decreet aan het uitvoeren dat is goedgekeurd door volksvertegenwoordigers. Dus, als u zegt het recht te hebben om kritiek te geven, dan vind ik dat een rare uitspraak. Ik begrijp niet goed waar u daarmee naartoe wilt. Het gaat over een decreet dat is goedgekeurd door het parlement. U hebt een aantal terechte zorgen die ik voor een stuk deel.

Er zijn hier mensen die de indruk wekken dat het buitengewoon onderwijs dood moet gaan. Ik onderstreep nogmaals dat dit niet het geval is. Ook in het decreet is opgenomen dat het buitengewoon onderwijs blijft bestaan. We hebben zelfs een nieuw type uitgevonden, namelijk type 9 voor kinderen met autismespectrumstoornissen. Ik heb een school bezocht die daarin is gespecialiseerd. Kinderen die grote problemen hadden op gewone scholen, zijn nu helemaal opengebloeid. Dat blijkt een heel goede beslissing te zijn. Neen, ik zal nooit aanvaarden dat ons buitengewoon onderwijs kapotgaat.

Ik hoop dat de Onderwijsinspectie snel mag langskomen, want er zijn ook in het buitengewoon onderwijs zorgpunten. Wie zegt dat het buitengewoon onderwijs de hemel op de aarde is, is niet correct. Een van de grote werkpunten is dat er zeer veel aandacht is voor de individuele zorgnoden van de leerlingen, maar dat soms uit het oog wordt verloren dat het ook onderwijs is. Er moeten bepaalde onderwijsdoelen worden gehaald. We moeten dat opvolgen. Als we van de scholen buitengewoon onderwijs expertisecentra willen maken in het omgaan met kinderen met een beperking maar ondertussen ook de leerkrachten met hun

expertise uitzenden naar de scholen gewoon onderwijs om die expertise te delen en handelingspraktijk bij te brengen, dan moeten we erop kunnen vertrouwen dat al die experts ook de expertise uitdragen niet uitsluitend met de bedoeling om goede zorg te verlenen maar ook om kinderen goed te laten functioneren in een onderwijssysteem.

Het doel van buitengewoon onderwijs blijft, ondanks alle andere zorgen, onderwijs te verstrekken en naar een diploma of attestering toe te werken.

Collega Gennez, over de middelen bestaat er misschien een misvatting, maar ik kan mij vergissen. Er is de gonwaarborg en er is de waarborg in het kader van het M-decreet. Ingevolge het M-decreet gaan meer leerlingen gewoon onderwijs volgen in plaats van buitengewoon onderwijs. We willen niet dat die leerkrachten zonder job vallen, maar we willen dat volume en dat budget inzetten in het gewoon onderwijs. U hebt gelijk dat dit niet individueel gebonden is aan de leerling. We doen dat zoveel mogelijk op de klasvloer en proberen te vermijden dat middelen in de tussenstructuren blijven steken. Het hoeft niet aan de leerling gebonden te zijn, het kan perfect aangewend worden om klassen te versterken, om meer in duo's te kunnen werken enzovoort. Dat is dus inderdaad niet aan de leerling gebonden, maar wel aan de groepen.

Anders is het met de gonregeling. De gonwaarborg wordt wel ingezet op het niveau van de leerling. U zei daarnet dat we niet zeker zouden zijn dat dit bij de leerlingen terechtkomt. Welnu, dat zijn we juist wel. Als we met betrekking tot de gonwaarborg beslissen om te bevriezen, dan doen we dat om elke euro in te zetten voor gon. Een van de positieve effecten hiervan is dat we eindelijk ook middelen voor type 3 kunnen voorbestemmen. Zoals u weet, heeft mijn voorganger gontype 3 in het leven geroepen, maar daar was nul euro budget voor. Dankzij die bevrozing kunnen we nu in een aantal scholen kijken hoe we dat type 3 vorm kunnen geven. De criteria die ingeschreven zijn voor gon, zitten nu ook in het decreet. Het is niet zo dat er nu plots nieuwe regels worden bepaald, ze zitten in het decreet en wellicht heeft dat een minder positief effect. Door dit zo in het decreet in te schrijven, volgt daaruit een dubbel effect: meer leerlingen in het gewoon onderwijs en minder gon. Dat past als een tang op een varken: we zouden juist meer gon moeten kunnen geven of hebben. We bevriezen nu net om te vermijden dat er verlies zou zijn, want dat wens ik echt niet. Mijn kabinetsmedewerkster Leen Van Heurck, die hier vandaag aanwezig is, werkt volop aan een nieuw kader voor gon. Ik zou dat graag verder weg houden van de pure diagnose, omdat ik vind dat daar een sociale onrechtvaardigheid in zit. We moeten er wel over waken dat daar een goed evenwicht in gevonden wordt.

Collega Daniëls, het voorbeeld dat u gaf over het regionaal en het expertenziekenhuis, is niet slecht gevonden. Als patiënt kun je beslissen om te verhuizen, maar laat je je wel adviseren. Voor mij is de draaischijffunctie van onze CLB's cruciaal. We hebben hun dat vertrouwen gegeven, ze moeten die taak ook volledig en vrijwillig willen opnemen. Ik ga ervan uit dat zij de experts zijn die samen met de school, de ouders en als het kan met het kind, gaan kijken waar het kind de beste kansen krijgt om een leerhouding aan te nemen en tot volle ontwikkeling te komen, hetzij in het gewoon onderwijs, hetzij in het buitengewoon onderwijs.

Collega De Meyer, ik weet dat men zich zorgen maakt over het systeem van het basisaanbod en ik heb al wilde verhalen gehoord van CLB's die zeggen dat er maar acht leerlingen aangeduid mogen worden voor het basisaanbod. Dat is helemaal geen richtlijn van de overheid. Het kind moet op de plaats terechtkomen waar het het best gedijt. Iemand gaf hier aan dat je het eerst moet proberen in het gewoon onderwijs. Ik ben het daar niet mee eens. Zoals mijn kabinetsmedewerkster mij daarnet terecht influisterde, is het wel zo dat vooraleer een kind een

attest krijgt om naar het buitengewoon onderwijs te gaan, de oefening samen met de school gemaakt moet worden en de vraag gesteld moet worden of het al dan niet, mits de nodige inspanningen, naar het gewoon onderwijs kan.

Er zijn een aantal terechte bekommernissen rond het M-decreet. We mogen niet te lang wachten om in te grijpen en te remediëren waar nodig. We moeten wel minstens een schooljaar laten verlopen. We zijn zelf ook al een aantal zaken aan het oplijsten.

Collega Helsen, OV4 is de best omkaderde opleidingsvorm. Het gaat om jongeren die een normaal curriculum kunnen volgen, dus zou het individueel curriculum daar de regel niet mogen zijn. Ik heb veel begrip voor wat u voorstelt, namelijk dat leerlingen toch een attest zouden krijgen van verworven bekwaamheden. Ik wil wel niet dat kinderen in OV4 terechtkomen omdat daar de beste omkadering geboden wordt. Ik vind uw suggestie waardevol, maar als je een OV4-attest krijgt, moet je eigenlijk een normaal curriculum aankunnen. Dat is het spanningsveld dat we hebben doordat er verschillende omkaderingsmogelijkheden zijn in het buitengewoon onderwijs.

De attesten kunnen gedurende het jaar niet wijzigen. U weet waarom ik dat heb gedaan: opdat er geen misbruik zou worden gemaakt en opdat de balans in evenwicht zou blijven. Intussen hebben we een zicht op de situaties waar het echt beter is en we zullen ook remediëren. We wilden een rush op wijzigende attesten vermijden waardoor er een effect zou zijn op de budgetten – wat niet de bedoeling was –, maar we kennen intussen de knelpunten.

Het buitengewoon onderwijs heeft zelf gevraagd om voorlopig de typologieën te behouden. Ze zijn intussen wel aan het evolueren. Ik ben er voorstander van om dit ook eens aan te pakken en na te gaan of dit zo moet blijven dan wel of er op een andere manier moet worden geordend in het buitengewoon onderwijs. Elk kind heeft een zeer eigen aanpak nodig, daarom is het ook buitengewoon onderwijs.

Mevrouw Krekels zei dat sommigen tegen de grenzen aan botsen. Volgens mij is dat voor een deel juist, maar je mag dit niet enkel toewijzen aan het M-decreet. U hebt gelijk dat het M-decreet macromatig niet zoveel effect heeft. De verschuivingen zijn – de heer De Meyer heeft het gezegd – geen revolutie maar een evolutie. Maar het komt er inderdaad wel bij. Als je in je klas al veel jongeren hebt met zorgen die buiten het M-decreet bestaan en er komen een of twee kinderen bij die volgens het M-decreet in je klas komen en als je school geen leerkracht krijgt die via de waarborgregeling in je school terechtkomt, dan begrijp ik dat dit een zware situatie is. Ik volg dat volledig, maar we moeten ook de omgekeerde oefening eens durven te maken. Waar stopt de draagkracht van een school om tegemoet te komen aan alle individuele noden en wat kan de school aan? Ik maak er één kanttekening bij: steeds meer scholen laten hun leerkrachten in teams werken zodat niet wordt verwacht dat elke leerkracht de bekwaamheid heeft om met alles om te gaan. In groep werken is goed tegen de stress, tegen burn-out en het is goed om expertise te delen en polyvalent in te zetten in klassen. In team kun je meer aan dan wanneer je iedereen afzonderlijk alles laat oplossen. Als dat de toekomst van ons onderwijs is, volg ik u helemaal. Het is net onze bedoeling om de leerkrachten uit het buitengewoon onderwijs naar de klassen te laten gaan om er hun expertise te delen.

Collega De Meyer, het is juist dat scholen willen weten hoe het zit met de programmatie. Ik denk dat het tijdig klaar zal zijn, en we doen er alles aan om het snel vooruit te laten gaan.

Collega's, het is dus een zeer boeiend thema. Wij volgen de zorgen sowieso op. Op het einde van het schooljaar gaan we na waar we staan. Ik hoop dat de inspectie een aantal zorgpunten in het buitengewoon onderwijs heeft kunnen optekenen. Er

zijn er al een pak in het gewoon onderwijs. We mogen het buitengewoon onderwijs niet vergeten in de evaluatie, want als we dit willen versterken en sterk houden, zal er voor de zorgen die daar zijn, zelfs wat meer aandacht moeten zijn in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Het zal niet de laatste keer zijn dat we in deze commissie uitgebreid over het M-decreet van gedachten wisselen. Ik vind dat ook goed omdat het te belangrijk is.

Minister, ik begrijp zeer goed uw reactie over OV4. Wanneer een leerling het verslag krijgt en toegang krijgt tot OV4, heeft hij dat recht en is het aan de school om na te gaan hoe hij daarmee verder aan de slag kan. We moeten vooral in het belang van de leerling onderzoeken hoe een attest van verworven bekwaamheden mogelijk wordt gemaakt als blijkt dat het diploma niet kan worden behaald. Het is niet de school die beslist of OV4 mogelijk is, maar wel het CLB. Als het CLB oordeelt, op basis van overleg en heel wat informatie, dat dit het juiste verslag blijft, dan is het in het belang van de leerling dat we dit onderzoeken. Ik begrijp uw bezorgdheid dat u wilt vermijden dat OV4 een grote toeloop kent. Het is niet de beslissing van de school, maar uitsluitend een beslissing van het CLB. Het is dan goed om na te gaan of er een aantal zaken onder de loep moeten worden genomen, maar als de leerling eenmaal in dat traject zit, vind ik het de moeite om dat te onderzoeken.

Wij hebben een decreet goedgekeurd. Wij hebben daarin de overgang tijdens het schooljaar niet mogelijk gemaakt. Type 5 is daarin de uitzondering, dat is een andere situatie. Dat doet zich plots voor, iemand wordt ernstig ziek of krijgt een ongeval. Het zou toch wel jammer zijn dat die leerling geen toegang kan krijgen tot type 5 omdat hij in het buitengewoon onderwijs zit? Ik ben vragende partij om dat spoedig te bekijken. We moeten ons afvragen of we dat tegen volgend schooljaar niet in orde moeten maken. Het is een probleem. Laat ons hopen dat het zich volgend schooljaar niet voordoet, maar stel dat het zich wel voordoet, dan zitten we waarschijnlijk met een toepassing die niet strookt met de wetgeving. Dan is het misschien de school van type 5 die in de problemen komt omdat ze een leerling verder helpt, maar niet volgens de regels. Zo maken we het eigenlijk onmogelijk dat een leerling kan revalideren.

Wat de andere typologieën betreft, ben ik het er volledig mee eens dat we dat rustig moeten bekijken. We moeten bijsturen als we daar klaar voor zijn. Ik vind het interessant om de situaties die hier worden aangehaald, mee te nemen in die evaluatie-oefening. Het gaat hier heel duidelijk over zeer specifieke gevallen. Ook voor wat gon betreft, wordt hier een heel concreet voorbeeld gegeven. We moeten daar goed over nadenken en die dingen meenemen, maar daar ben ik geen vragende partij om dat holderdeholder volledig aan te passen. Dat vraagt ernstig werk. Voor de overstap binnen het buitengewoon onderwijs naar type 5 ben ik wel vragende partij.

Jos De Meyer (CD&V): Het welbevinden van kinderen en leerlingen is onze gezamenlijke eerste zorg. In een dossier als dit mogen we niet polariseren maar moeten we samen met de minister, de administratie en het veld naar oplossingen zoeken.

Een suggestie: als we evalueren, moeten we misschien mensen uit het veld uitnodigen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over vaststellingen van de arbeidsinspectie rond het psychosociaal welzijnsbeleid in scholen
– 1642 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, dames en heren, u zult niet verbaasd zijn dat ik opnieuw een vraag stel over het psychosociaal welzijnsbeleid in scholen na de vaststellingen van de arbeidsinspectie. Sinds september 2014 geldt er in het onderwijs een nieuw federale wetgeving ter bescherming van het psychosociaal welzijn van werknemers. Deze wetgeving formuleert duidelijker de rollen van vertrouwenspersonen/preventieadviseurs en laat werkgevers actief werk maken van een preventief beleid ter voorkoming van psychosociale risico's.

Naar aanleiding van de onrustwekkende cijfers van burn-outs en psychische aandoeningen als oorzaak voor ziekteverzuim in het onderwijs, werden een twintigtal Oost-Vlaamse scholen uit het buitengewoon onderwijs door de arbeidsinspectie doorgelicht met betrekking tot hun beleid rond psychosociaal welzijn. De vaststellingen werden voorgesteld in een perscommuniqué op 9 maart 2016.

Tijdens deze campagne heeft de arbeidsinspectie vastgesteld dat de nieuwe welzijnswetgeving in veel scholen nog onvoldoende is doorgevoerd. Enkele vaststellingen springen bij het lezen van het perscommuniqué in het oog: 40 procent van de bezochte scholen zou de nieuwe procedures rond psychosociaal welbevinden nog niet volledig hebben opgenomen in zijn arbeidsreglement. Men stelde overigens ook vast dat in 50 procent van de scholen de informatie en de opleidingen in verband met psychosociale risico's nog ondermaats was. Ook op het vlak van risicoanalyses is er nog ruimte voor verbetering: hoewel 75 procent van de scholen wel aandacht heeft voor de risicoanalyse psychosociale risico's, stelde de arbeidsinspectie vast dat deze risicoanalyses in 30 procent van de gevallen onvolledig zijn en kwalitatief tekortschieten.

Opvallend was de vaststelling dat er in veel scholen geen aantoonbare maatregelen zouden worden genomen naar aanleiding van geweld en agressie door derden, leerlingen en ouders. De registratie van deze incidenten gebeurt in 1 op 3 van de scholen overigens nog ondermaats.

Wat zijn uw indrukken bij de resultaten van deze inspectieronde? Hebt u reeds contact opgenomen met de arbeidsinspectie naar aanleiding van deze resultaten? Zo ja, wat is het resultaat van deze gesprekken?

Kunt u een stand van zaken leveren bij de werkzaamheden van de ad-hocwerkgroep met betrekking tot psychosociaal welzijn? Hoe zullen zij met deze resultaten aan de slag gaan?

In het verleden is deze kwestie meermaals aan bod gekomen binnen de werkgroep Geïntegreerd Welzijnsbeleid, waarin zowel de administratie, het kabinet Onderwijs als de sociale partners vertegenwoordigd waren om samen afspraken te maken over het gezondheidsbeleid voor leerkrachten. Deze werkgroep komt op dit moment niet meer samen. Zult u deze werkgroep opnieuw opstarten om scholen te ondersteunen in hun beleid rond het psychosociaal welbevinden van hun personeelsleden?

Plant u nog nieuwe maatregelen hieromtrent? Acht u het nodig om extra in te zetten op, bijvoorbeeld, opleidingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, mevrouw Celis, de vaststellingen waarnaar u verwijst, zijn uiteraard niet oké. We weten ook al langer dat dit een moeilijke problematiek in onderwijs is. Daarom is er, en u was daar blij mee, sinds begin dit jaar een ad-hocwerkgroep 'Psychosociale risico's in het onderwijs' in het leven geroepen. Die heeft tot doel te bekijken hoe onderwijsinstellingen kunnen worden versterkt in hun beleid ter voorkoming van en omgaan met psychosociale risico's.

De arbeidsinspectie heeft de resultaten van haar onderzoek toegelicht in de Begeleidingscommissie van het Convenant voor Preventie en Bescherming in het Vlaams Onderwijs, waarin de onderwijsadministratie, het GO!, de koepels, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) en de onderwijsinspectie zetelen. Dat is gebeurd op 9 maart. Ze zou diezelfde toelichting geven op de vergadering van de ad-hocwerkgroep van 22 maart, maar door de aanslagen is die vergadering uiteraard niet doorgedaan. De toelichting is gisteren gegeven.

Het is uiteraard de bedoeling dat dit grondig wordt doorgesproken. Die werkgroep heeft ondertussen al een aantal zaken aangepakt. Begin maart is een eerste communicatie gebeurd aan de schoolbesturen en de directies van de onderwijsinstellingen. Om scholen ook te ondersteunen bij de toepassing van de wetgeving van 11 juni 2002 werkten het ministerie en Limits vzw een tijd geleden al een beleidsplan uit. Dat beleidsplan is geactualiseerd en uitgebreid naar de ruimere definitie van psychosociale risico's. Het departement volgt nu de inhoud, de vormgeving en de verdere uitvoering van dat plan accuraat op.

De ad-hocwerkgroep ontvangt opnieuw middelen voor een opleiding voor vertrouwenspersonen, in samenwerking met de FOD WASO. Ik financierde ook al gelijkaardige opleidingen in 2015, en ik wil dat voortzetten. Op de volgende bijeenkomst van de ad-hocwerkgroep zal mijn administratie ook het voorstel doen om met alle partners een gezamenlijk instrument voor een risicoanalyse in onderwijs te ontwikkelen. Mevrouw Celis, ik heb ook vastgesteld dat elke deelnemer van die ad-hocwerkgroep experts kent en inschakelt die deze materie erg ter harte nemen, en dat men zich ook ten eerste aan het inspannen is om de scholen en hun personeelsleden in te lichten en op te leiden. Het lijkt me wel cruciaal dat dat voldoende gebeurt.

Die werkgroep Geïntegreerd Welzijnsbeleid is dus opgedoekt en vervangen door de ad-hocwerkgroep 'Psychosociale risico's in het onderwijs', dus daar gebeurt alles. Ik heb het al gehad over opleiding. Daarvoor is ook opnieuw in middelen voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. U weet natuurlijk beter dan wie ook dat voor iedereen die ooit leerkracht is geweest, dat een enorme inspanning, een mentaal engagement en ook een grote fysieke inspanning vraagt. De cijfers liegen er niet om: depressie, burn-out en stress nemen steeds maar toe. Het ziekteverzuimrapport van dit jaar heeft daar ook boekdelen over gesproken. Nu zijn die vaststellingen van de arbeidsinspectie toch wel een heel belangrijk signaal dat er werk aan de winkel is, dat we zeker met betrekking tot het beleid dat wordt gevoerd qua psychosociaal welbevinden de krachten moeten bundelen. We moeten daar enorm op inzetten. Ik zeg dus absoluut niet dat dat niet gebeurt.

De ombudsman heeft deze voormiddag met zijn rapport ook heel duidelijk aangegeven dat het soms moeilijk is om de mensen de juiste weg te wijzen. Ik heb opnieuw gewezen op het straatje zonder eind waarin mensen soms verzeilen. Alle mogelijkheden die we kunnen geven om daarop een antwoord te bieden, zijn uiteraard meer dan welkom.

Minister, dat die werkgroep Geïntegreerd Welzijnsbeleid was vervangen door de ad-hocwerkgroep is nieuwe informatie voor mij. Ik ben ook heel blij dat men kan doorgaan met de expertise die daar was. Ik kijk in principe uit naar alle engagementen en alle elementen die uit die werkgroep naar voren zullen komen en die worden gedeeld met de scholen. Het doet me deugd dat u zegt dat de ad-hocwerkgroep over heel wat expertise beschikt en ook zeer veel experts kent. Als we daarop blijven hameren, kunnen we hopelijk vooruitgang boeken wat deze thematiek betreft.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het kan ook interessant zijn om eventjes te bekijken wat er in het perscommuniqué van de arbeidsinspectie zelf stond. Ze heeft het over een aantal vervolgacties. Er is het aanzetten van de sector tot het opstellen van eenvormige instrumenten voor risicoanalyse en een actieplan voor het wegwerken van niet-conformiteit. Er is de opvolging, die zal gebeuren in het kader van het Convenant voor Preventie en Bescherming in het Vlaams Onderwijs dat in 2010 werd afgesloten tussen de Vlaamse overheid en de onderwijskoepels enerzijds en de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) anderzijds. Ten slotte is er het maken, binnen een redelijke termijn, van een nationale aftoetsing van de vorderingen. Dat zijn acties die de arbeidsinspectie zelf aankondigt. Ik vond het interessant om die toch ook mee te nemen in dit verhaal.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat is zeker juist, mijnheer De Meyer. We volgen dat ook op en dat wordt meegenomen. Mevrouw Celis, ik dank u voor uw opmerkingen. Ik heb er geen verdere commentaar op, want ik ben het eigenlijk eens met wat u zegt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de effectieve toegankelijkheid van nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen
– 1653 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn vraag vindt deels zijn oorsprong in het M-decreet, maar ook in de multifunctionele inzet van gebouwen. Als wij die gebouwen meer multifunctioneel gaan inzetten, bestaat de kans dat heel wat andere mensen van die schoolgebouwen gebruik zullen maken. We moeten er dan ook voor zorgen dat die gebouwen toegankelijk zijn.

In Vlaanderen is sinds 1 maart 2010 de gewestelijke stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid van kracht, ter vervanging van eerdere wetgeving uit 1975 en bestaande provinciale en gemeentelijke verordeningen.

Die verordening is van toepassing op alle vergunnings- en meldingsplichtige werken aan gebouwen die publiek toegankelijk zijn of publieke delen van die gebouwen. Schoolgebouwen vallen daar zonder enige uitzondering onder. De verordening definieert het toepassingsgebied, de normbepalingen en de wijzigings-, overgangs- en slotbepalingen.

De toegankelijkheidsnormen zijn vervat in de voorwaarden voor de toekenning van een stedenbouwkundige vergunning. Alleen werken waar een bouwvergunning of

melding voor nodig is, worden op de toepassing ervan gecontroleerd, uiteraard enkel voor werken waar normbepalingen voor bestaan.

Het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en de vzw Enter, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, stelden een inspiratiebundel op voor bouwheren en ontwerpers omdat die vaak nog onvoldoende kennis en ervaring hebben om de principes van integrale toegankelijkheid toe te passen in scholen. Deze inspiratiebundel wil ontwerpers en bouwheren informeren, inspireren en ondersteunen om de toegankelijkheid van de schoolgebouwen voor iedereen te optimaliseren. De bundel kwam tot stand in nauw overleg met de sector door plaatsbezoeken, een onlinebevraging, focusgroepen met directies, leerkrachten, gon-coördinatoren (geïntegreerd onderwijs) en de adviesbureaus toegankelijkheid.

Het is geen oplijsting van een set af te vinken criteria, maar het is opgevat als een werkinstrument. De bundel bevat verschillende delen met zowel achtergrondinformatie en ontwerpaanbevelingen als inspirerende en pragmatische voorbeelden. Mits kleine ingrepen en het tijdig in het ontwerptraject betrekken van de toegankelijkheid, heeft dit veelal geen meerkosten tot gevolg. In het licht van het M-decreet en van de toegankelijkheid lijkt het ook aangewezen hieraan voldoende aandacht te besteden.

Minister, op welke manier wordt voor nieuwe schoolgebouwen of gerenoveerde schoolgebouwen rekening gehouden met effectieve toegankelijkheid bij de realisatie en dit zowel inzake DBFM-projecten (Design Build Finance Maintain), AGION, het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!), de extra capaciteitsmiddelen en de extra schoolinfrastructuur door de btw-verlaging?

Wordt er gecontroleerd of de bouwheren en ontwerpers zich effectief aan de bovengenoemde verordening hebben gehouden en of de verordening wordt gerealiseerd?

Welke elementen uit de verordening zijn voor scholen moeilijk te realiseren? Zijn er in het recente verleden al inbreuken geweest op de verordening?

Vindt u de inspiratiebundel als werkinstrument afdoende om ervoor te zorgen dat scholen voldoen aan de verordening, weliswaar binnen de huidige budgetten en regelgeving?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Sinds 1 maart 2010 geldt inderdaad de gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor toegankelijkheid. Die geldt bij nieuwbouw, verbouwingen of uitbreidingen van gebouwen die publiek toegankelijk zijn. Ze geldt dus ook voor schoolgebouwen en schoolbouwprojecten, ongeacht of ze nu volgens de DBFM-procedure gerealiseerd worden of via de reguliere financiering van AGION en het GO!, of met capaciteitsmiddelen of volgens het reguliere budget. Scholen moeten dus rekening moeten met de regelgeving inzake toegankelijkheid.

Bij DBFM-scholen wordt uitdrukkelijk verwezen naar de van toepassing zijnde gewestelijke stedenbouwkundige verordening.

Het gaat hier om een gewestelijke stedenbouwkundige verordening die is ingebed in de structuren en procedures van Ruimtelijke Ordening. De gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren voeren in de fase van de bouw aanvraag de controle uit op een voorliggend schoolbouwdossier.

De toegankelijkheidsnormen zijn vervat in de voorwaarden voor het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning. De verordening is ingeschreven in het bestaande controle- en sanctioneringsstelsel van ruimtelijke ordening. Wanneer er bij uitvoering afgeweken wordt van de vergunde plannen, is er sprake van een bouwovertreiding. Die kan vastgesteld worden door de bevoegde diensten.

Het zijn de inrichtende machten als bouwheer die ervoor moeten zorgen dat voldaan wordt aan de verordening voor toegankelijkheid om een stedenbouwkundige vergunning te kunnen bekomen. De inrichtende machten uit de gesubsidieerde onderwijssector kunnen bij vragen over technische vereisten zoals op het vlak van toegankelijkheid, advies vragen aan AGION.

De DBFM-projecten in het kader van het programma Scholen van Morgen worden zowel op toegankelijkheid als op andere ontwerp- en technische eisen gescreend. Dat gebeurt in de eerste plaats door het ontwerpteam zelf, vervolgens door de afgevaardigd bouwheer van Scholen van Morgen en tot slot door AGION.

De oefening om schoolgebouwen voor iedereen voldoende toegankelijk te maken is niet altijd even evident omdat onderwijs nog vaak in verouderde schoolgebouwen huist waar men gebonden is aan de bestaande toestand. Zo is bij kleine verbouwingen of beperkte uitbreidingswerken aan bestaande schoolgebouwen de eis om in een lift te voorzien vaak een groot struikelblok omdat de kostprijs zowel wat de investeringskosten als wat de onderhoudskosten betreft, in verhouding tot de totale werken zeer sterk doorweegt.

Verder zijn er ook een aantal aandachtspunten die soms door technische aspecten niet evident zijn. Zo blijven niveauverschillen en het overbruggen ervan nog steeds moeilijk. In nieuwbouw daarentegen hoeft het integreren van de toegankelijkheidseisen geen onoverkomelijke meerkost te zijn. Het is dan wel belangrijk om daar van bij het begin voldoende rekening mee te houden.

Integrale toegankelijkheid is niet alleen van belang voor mensen met een handicap: iedereen heeft baat bij gebruiksvriendelijke en toegankelijke gebouwen. Elke school kan als bouwheer een beroep doen op en advies vragen aan Enter vzw, dat nu is opgenomen in het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid. Naast de wettelijk afdwingbare eisen zijn er ook eisen in onze DBFM-outputspecificaties opgenomen, die ervoor moeten zorgen dat de toegankelijkheidsnorm altijd gerespecteerd wordt.

Mijn diensten hebben geen specifieke gegevens over het aantal inbreuken, maar toegankelijkheid vormt wel een belangrijk aandachtspunt in het Masterplan Schoolenbouw. We hebben ook een inspiratiebundel 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen', die een samenwerking is van het AGION en Enter, om dat echt ingebed te krijgen in de schoolse praktijken.

Wat de toekomst betreft, geeft AGION ook nog aan om, in verdere uitvoering van ons masterplan, samen met het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen uit te zoeken hoe de database Toevla.be aangevuld kan worden met goedepraktijkvoorbeelden van toegankelijke scholen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Bedankt, minister. Ik treed uw analyse bij dat als je als school in elk gebouwdeel een lift moet installeren, dat niet realistisch en niet betaalbaar is. Hetzelfde geldt voor het plaatsen van toiletten die voor iedereen toegankelijk zijn. Dat is ook niet zo evident. Ik treed dat volledig bij.

Aan toegankelijkheid wordt meestal pas helemaal op het einde van het proces gedacht, maar als je dan nog een helling wilt plaatsen met het juiste stijgingspercentage, wordt dat heel moeilijk. Ook als je achteraf een lift bij wilt plaatsen, wordt dat heel moeilijk. Als je ervan uitgaat dat elk lokaal van een school te allen tijde bereikbaar moet zijn, is dat een heel ander verhaal dan wanneer er één blok is waar, als er een leerling met beperkte mobiliteit is, de klassen naartoe worden verhuisd. Dat lijkt mij een pragmatische oplossing.

Daarom verwijs ik ook naar het agentschap dat zich in Vlaanderen met toegankelijkheid bezighoudt. Dat is opgericht in 2014. Het lijkt mij wijs om dat agentschap ook te betrekken bij het ontwerpen van scholen, vroeg in het proces. Zij hebben immers expertise in huis. Dat zijn mensen die pragmatisch willen zoeken naar oplossingen. Zij hebben al in andere gebouwen advies gegeven, ook op beperkte plaatsen. Het is immers niet zo dat onze overheidsgebouwen allemaal plaats over hebben. Ook bij bussen en treinen bijvoorbeeld zijn de ruimte en de middelen niet oneindig. Zij willen meedenken en mee advies leveren, om te bekijken wat maximaal haalbaar is.

Minister, is het mogelijk om bij AGION die toegankelijkheid vroeger in het proces te betrekken? Ik wil benadrukken dat we daarbij niet naar een afvinkbare set criteria moeten gaan, waarbij sommige scholen een lift staan hebben die eigenlijk niet gebruikt wordt, maar die er staat omdat ze er moet staan. Dat is absoluut onze vraag niet. Onze vraag is om dat agentschap er vroeg in het proces bij te betrekken, om naar de geest van de verordening, maar wel met pragmatische en praktisch haalbare oplossingen, tot zo toegankelijk mogelijke gebouwen te komen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik deel de principiële bezorgdheid van collega Daniëls, en nog meer zijn verwijzing naar de inspirerende inspiratiebundel 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen'.

Ik wil u ook nog een suggestie meegeven, minister. Veelal leiden een sobere reglementering, vertrouwen in diegenen die het moeten uitvoeren en sensibiliseren tot het hoogste beleidsresultaat.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bij nieuwbouw is alles meestal proper ingebed in het ontwerpproces, zeker bij de DBFM. Er zijn heel veel inspanningen geweest. We hebben niet zo lang geleden ook twee succesvolle studiedagen gegeven om architecten en bouwheren te informeren en te sensibiliseren over integrale toegankelijkheid. Als een school iets plant, is het immers van belang dat de architect ook meteen mee is in dat verhaal van toegankelijkheid. Als je dat op tijd meeneemt in je proces, hoeft het niet zoveel duurder te zijn en kun je vaak tot mooie oplossingen komen.

We gaan daar effectief meer inspanningen voor doen. Maar met vertrouwen alleen, collega De Meyer, raak je er niet. Ik had begrepen dat u zei: het hoogste beleidsniveau. In Vlaanderen ben ik dat – misschien niet het belangrijkste, maar wel het hoogste, of omgekeerd. Het is van belang dat wij voldoende duidelijk maken aan de scholen hoe belangrijk het is. Het is niet omdat er een regel is, dat die ook ingebakken geraakt in de schoolse renovatiepraktijk.

Wij plannen nog een aantal initiatieven, en zeker een verregaandere betrokkenheid van ons expertisecentrum en het agentschap om dat aan alle scholen nog eens duidelijk te maken, niet vanuit een bestraffend idee, maar vanuit de grote kansen die er zijn als je werkt aan integrale toegankelijkheid. Dat is veel meer dan het toegankelijk maken voor mensen met een beperking. Dat gaat over een algemeen comfortgevoel dat je daarmee bereikt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik ben blij dat u het zo formuleert. Het agentschap Toegankelijk Vlaanderen doet ook een toegankelijkheidsonderzoek. Dat kan voor heel veel scholen zeer boeiend zijn. Dat is met foto's, dat is een actieplan, zijnde eenvoudige ingrepen in functie van de inrichting en structurele ingrepen. Vaak wordt gedacht dat er structurele ingrepen nodig zijn, maar de twee andere ingrepen kunnen veel inspiratie bieden, ook in masterplannen. Ik

hoor dat scholen masterplannen aan het opstellen zijn. Dat is zeer goed, ik kan dat alleen maar ondersteunen. Maar dan is het ook goed dat we dat van in het begin erbij betrekken zodat zij niet op een bepaald moment voor het feit komen te staan dat er toch stedenbouwkundige vergunningen zijn waar die verordening in wordt opgenomen. Dan zit men vast, of, nog erger, dan zegt men achteraf: 'hadden we maar ...' Ik ben blij dat u van in het begin die inspiratie mee betreft en het agentschap en het expertisecentrum kenbaar wil maken zodat we daar maximaal op inzetten, ook in het licht van de multifunctionele inzet van onze schoolgebouwen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de zogenaamde puntenbonus die de UGent wil invoeren – 1684 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, collega's, mijn vraag gaat over de zogenaamde puntenbonus die de UGent zou willen invoeren. Blijkbaar overweegt de UGent – het is nog niet beslist – om studenten die hun bachelor- en/of masterdiploma binnen de voorziene tijd afwerken, te belonen met een puntenbonus van 3 procent. De UGent wil deze maatregel invoeren om studenten aan te moedigen hun studietraject binnen de voorziene tijd af te ronden.

Op zich vinden we het niet slecht dat instellingen nadenken over het motiveren van studenten en het aanzetten tot het halen van een diploma binnen de voorziene tijd. Meer zelfs, in het regeerakkoord en door de N-VA wordt er steeds op gedrukt dat als studenten een studietraject afwerken binnen de voorziene tijd, dat een voordeel is voor de student, een voordeel voor de ouders want die betalen veelal, en een voordeel voor de instelling want die moet daarvoor in plaats voorzien. Iets waar studenten misschien niet aan denken, is dat als de loopbaanvoordeel wordt ingebracht voor het pensioen, dat wil zeggen dat voor elk jaar dat ze langer studeren, ze een jaar langer moeten werken om een volledig pensioen te kunnen genereren.

Met de meerderheid werken we op dit moment vooral op het inzetten op een goede oriëntering en een snelle heroriëntering. Het voorstel van de UGent heeft ons een beetje verrast omdat die bonus er eigenlijk is voor degenen die het al goed doen. De vraag is: als je degenen die het goed doen, iets extra's geeft, zal dat degenen die het niet goed doen, aanzetten tot nadenken en sneller heroriënteren?

Ik stel me ook vragen over de juridische toetsing ervan en de maatschappelijke wenselijkheid. Studenten die vanwege medische of andere gegronde redenen langer doen over hun studie, kunnen die bonus dan niet verwerven. Als die studenten dan een extra bonus krijgen en graden kunnen verwerven, wat dan met studenten van andere instellingen die dan minder graden hebben omdat daar een ander beleid wordt gevoerd? Bij de verdeling van sommige onderzoeksbeurzen wordt er immers gekeken naar verworven graden.

Minister, is de eventuele invoering van deze maatregel juridisch sluitend aangezien het een student evaluatiepunten geeft voor opleidingsonderdelen die hij inhoudelijk niet behaald heeft? Is de eventuele invoering van deze maatregel wenselijk volgens u? Denkt u dat de eventuele invoering van deze maatregel studenten zal aanmoedigen om zich meer in te spannen of zal het eerder meer druk opleggen? Zal dit een concurrentiestrijd opleveren met andere instellingen in het licht van het

al dan niet uitdelen van graden? Wat met het leerkrediet? Worden de 60 bonuspunten die je eenmalig dubbel terugkrijgt, hier ook in verrekend of niet?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het idee van de UGent heeft eind maart in enkele kranten gestaan, zonder veel verdere details. Het idee is blijkbaar gelanceerd door het bestuurscollege, maar het heeft intussen een negatief advies gekregen van de onderwijsraad. De raad van bestuur zou het in mei verder bespreken. Het is dus voorbarig om het nu al in detail te beoordelen. Daarvoor ontbreekt de nodige informatie.

Algemeen is het wel zo dat de universiteit autonoom kan bepalen op welke basis ze studenten punten toekent en al of niet laat slagen. De voorwaarden daaromtrent moeten duidelijk opgenomen zijn in het examenreglement en via die weg tijdig bekendgemaakt worden aan de studenten. Samen met het hele evaluatiebeleid maakt deze regeling dan onderdeel uit van het kwaliteitsbeleid van de onderwijsinstelling. Die wordt gecontroleerd, dus zal ook wat de instelling autonoom bepaalt, moeten bijdragen tot de kwaliteit van het onderwijs en de afgeleverde diploma's. Als minister kom ik daarin echter niet rechtstreeks tussenbeide, en zeker niet voor er een beslissing is, want er is vandaag nog geen beslissing.

Wel delen we allemaal de bezorgdheid om de studievoortgang. We zien dat de studieduur toeneemt en hebben ook vastgesteld dat er weinig regels zijn die daarop ingrijpen. Via Onderwijsdecreet (OD) XXV hebben we de mogelijkheden voor instellingen al verruimd om studenten aan te sporen om een goede studievoortgang te realiseren, of anders studenten te stimuleren om een andere studiekeuze te maken. Bij die maatregelen gaat het echter om gemotiveerde beslissingen op basis van individuele dossiers en dus lijken ze mij beter bestand tegen de diversiteit aan redenen waarom studenten minder snel studievoortgang boeken. Soms kan het namelijk perfect verklaarbaar zijn waarom iemand minder goed studievoortgang boekt. Zomaar punten toekennen op basis van snelheid vind ik – maar dat is mijn persoonlijke mening – een beetje weinig genuanceerd.

Over de effecten van zo'n maatregel op de studenten of een eventuele concurrentiestrijd tussen instellingen kan ik mij niet zo duidelijk uitspreken. Ik heb niet echt aanwijzingen dat instellingen hun onderwijsbeleid zomaar zouden uittekenen met het oog op het rekruteren van studenten. Mocht dat inderdaad zo zijn, zou ik dat een pijnlijke zaak vinden. Kwaliteitsvol onderwijs staat voorop. Als je dat niet meer vooropstelt, dan komt dit boven water in het kwaliteitstoezicht. Die reputatieschade is wel het laatste wat onze hogescholen en universiteiten wensen.

Wat ik in dit kader wel belangrijk vind, is dat er een draagvlak is bij professoren en studenten. Het principe van studentenparticipatie vereist dat ook. Aangezien de onderwijsraad zich negatief heeft uitgesproken, lijkt in dit dossier het draagvlak niet gegarandeerd.

Wat dan met het leerkrediet? De zestig bonuspunten van het leerkrediet zijn de studiepunten die je dubbel terugkrijgt bij het behalen van de eerste zestig punten. Idealiter is dat dus na het eerste jaar, als je voor alles geslaagd bent. Het voorstel van UGent – maar aangezien het nog zeer conceptueel is, spreek ik hier onder voorbehoud – begrijp ik echter als punten in de zin van percentages, niet van studiepunten of leerkrediet die worden toegekend op het einde van de opleiding. In die zin lijkt mij er dus niet echt een verband te zijn.

Ik hoed mij voor te drastische uitspraken. Onthoud vooral dat het, als ik tenminste goed ben geïnformeerd, een voorstel was gelanceerd in het bestuurscollege, maar dat het een negatief advies gekregen heeft van de onderwijsraad en nu al dan niet in een nieuw model zal worden gepresenteerd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil benadrukken dat de N-VA blij is dat instellingen er actief over nadenken hoe ze studenten zo goed en zo snel mogelijk kunnen aanzetten tot het effectief afwerken van het jaar. Ik wil abstractie maken van die studenten die wegens een bepaalde noodzaak niet alle studiepunten opnemen. We stellen echter vast dat studenten langer studeren, er langer over doen en minder studiepunten opnemen, om allerlei redenen. Ik ben dus blij dat instellingen daarover nadenken en dat ze studenten willen aanzetten tot sneller heroriënteren.

Minister, momenteel wordt een beleid uitgerold van een niet-bindende oriëntatieproef in het licht van het oriëntatietraject en proberen we sneller heroriënteren aan te moedigen. In dat kader vinden we het goed dat instellingen voorstellen doen en erover nadenken. Als we naar de geschiedenis kijken, is het voor de eerste keer dat we vaststellen dat instellingen op zoek gaan naar instrumenten. Ook de KU Leuven heeft al een aantal voorstellen gedaan en ingevoerd.

We moeten in Vlaanderen opletten dat we niet een dergelijk divergent beeld krijgen dat de studenten ook zulke zaken mee in overweging nemen bij hun keuze voor instelling A of B. Dat zou er dan wel een raar gevolg van zijn. Hetzelfde geldt wanneer bepaalde graden sneller zouden worden toegekend om redenen die niets te maken hebben met het effectief beheersen van bepaalde inhoud. Dat zou ook een raar fenomeen zijn. Daarover moeten we waken, minister.

Minister, is het mogelijk om binnen de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) in overleg te gaan over de aanpak om zo een al te divergent beeld in Vlaanderen tegen te gaan of zodat elke instelling ten minste haar ideeën daar kan confronteren met die van de andere instellingen? We bevinden ons hier in Vlaanderen toch namelijk in één hogescholenruimte.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Mijnheer Daniëls, ik dank u voor uw vraag. Persoonlijk vind ik dat niet zo'n heel erg goed idee. Net zoals de heer Daniëls aanhaalt, zijn er studenten die wegens verschillende omstandigheden en goede redenen trager studeren dan anderen. Het lijkt mij dan niet goed om die mensen te benadelen ten opzichte van de anderen.

Verder heeft zo'n maatregel een aantal praktische gevolgen. Stel dat twee studenten afstuderen met eenzelfde puntentotaal op basis van de examenresultaten, dat ze eigenlijk dezelfde academische graad of niveau hebben behaald, maar toch een verschillende graad van verdienste zouden hebben wegens die puntenbonus, omdat de ene student misschien sneller heeft gestudeerd dan de andere. Stel dat beide studenten een doctoraatsbeurs zouden willen verkrijgen bij het FWO. Dan zou de ene student dus benadeeld zijn tegenover de andere wegens zijn mindere graad van verdienste door die puntenbonus.

Als de UGent mensen wil stimuleren om tijdig af te studeren – en ik denk dat iedereen daarvan voorstander is – zijn er wellicht andere manieren. Zo kan men korting geven op de master-na-masteropleidingen (manama's), die recent verhoogd zijn naar 5000 euro basistarief.

Tot slot vind ik het ook wel een beetje vreemd dat het idee van de heer Bracke komt en dat hij niet te rade is gegaan bij de onderwijsexpert van de N-VA, die misschien toch wel wat kritischer staat ten opzichte van de maatregel die de heer Bracke heeft geïntroduceerd bij de UGent. *(Opmerkingen van Koen Daniëls en Kris Van Dijck)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb eigenlijk geen aanvullende vragen gehoord aan mijn adres. Ik heb de stand van zaken van het dossier gegeven. Ik begrijp dat niemand het een fantastisch idee vindt, maar dat het goed is dat er creatief wordt nagedacht over hoe je de studievoortgang kunt stimuleren. Ik ben het met de beide opmerkingen, van de ene en van de andere zijde, volkomen eens.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Soens, u hebt inderdaad geen vragen aan de minister gesteld. U stelt ze aan mij. Ik wil er gerust op antwoorden, hoor. Geen probleem!

U zegt dat we misschien het bedrag van de manama moeten verlagen. Daar begrijp ik dus niets van. Hoe kun je nu door het inschrijvingsbedrag van de manama te verlagen studenten aanzetten om een normaal vorderend traject te volgen en om sneller te heroriënteren? U probeert daar twee dossiers aan elkaar te koppelen die niets met elkaar te maken hebben.

Ik vind het knap dat u zegt dat de heer Bracke het beheerscomité van de UGent is. Ik zal hem die felicitaties overmaken. Als ik goed ben geïnformeerd, zijn er daar ook mensen die goede contacten hebben met u. Blijkbaar heeft hij die in het beheerscomité kunnen overtuigen. Het is inderdaad een voorstel van het beheerscomité. Ik noteer de felicitaties aan het adres van de heer Bracke omdat hij iedereen heeft kunnen overtuigen.

Uiteraard zijn wij blij dat instellingen nadenken over manieren om studenten aan te zetten tot iets. De heer Bracke komt in het beheerscomité en er wordt nagedacht over het ondersteunen en het sneller afwerken! Nogmaals, twee keer felicitaties. Mevrouw Soens, ik neem daar akte van en ik zal ze met uw groeten overmaken aan de heer Bracke.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de generieke beurzen in het hoger onderwijs – 1687 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): In 2013 lanceerde de Europese Commissie haar internationaliseringsstrategie voor het Europese hoger onderwijs. Een centraal element daarin is het doel om studenten voor te bereiden op het werken en leven in een geglobaliseerde wereld waarin iedereen met verschillende culturele en internationale invloeden te maken krijgt. Werkgevers vragen namelijk in toenemende mate om internationale vaardigheden, zoals het kunnen werken in internationale teams en het kunnen toepassen van kennis in een steeds veranderende en steeds internationalere omgeving. Internationalisation@home en studentenmobiliteit zijn manieren om studenten hierop voor te breiden.

Om studentenmobiliteit te promoten, zijn er een aantal beursmogelijkheden. Collega's, daarover wil ik het vandaag even hebben.

Bijna alle Vlaamse studenten kunnen, afhankelijk van het land van hun keuze, een Erasmus+-beurs via de EU krijgen. Gemiddeld gaat het om 300 euro per maand. Er zijn ook de Erasmus Belgicabeurzen voor de studenten die in dit land willen blijven en hun kennis van het Frans bijspijkeren. Hier gaat het om heel kleine bedragen, als een soort aanmoediging. Studenten die kiezen voor een stage in het

Zuiden in het kader van ontwikkelingssamenwerking – en mevrouw De Meulemeester heeft daarover in de commissie Buitenlands Beleid al vragen gesteld – kunnen een aanvraag indienen bij de federale overheid voor een VLIR-UOS-beurs (universitaire ontwikkelingssamenwerking), die standaard 1000 euro bedraagt. Studenten die opteren voor een stage of studie buiten de EU kunnen sinds een paar jaar bij de Vlaamse overheid een aanvraag indienen voor een generieke beurs. Vaak gaan drie studenten samen op stage naar het zuiden: student 1 krijgt geen beurs, student 2 krijgt een VLIR-UOS-beurs van 1000 euro en student 3 krijgt een generieke beurs van soms bijna 5000 euro.

De huidige tijd maakt internationalisering steeds toegankelijker. Het is niet altijd nodig om fysiek landsgrenzen over te gaan. In Leuven komen de buitenlandse studenten samen in het Internationaal Centrum. Daar wordt aan 'internationalisation at home' gedaan door met hen contact te hebben. Die competenties kunnen op veel verschillende manieren ontstaan.

Met internationalisation@home kunnen in wezen alle studenten worden bereikt, waar tot nu toe landelijk gezien met gewone mobiliteit slechts rond de 20 procent van de studenten bereikt worden. De N-VA heeft uiteraard ook oog voor het budget. We zouden dit kunnen vragen voor iedereen, maar dan komt natuurlijk meteen de vraag waar we het budget daarvoor zullen halen. We zijn daar dus ook wel realistisch in. Voor de verdere verbetering van de internationale en interculturele competenties van studenten is het daarom misschien zinvoller om in te zetten op een grotere opbrengst van mobiliteit, maar vooral ook op internationalisation@home. Dit moet ertoe leiden dat in de toekomst alle afgestudeerden beschikken over een passend niveau van die competenties.

Minister, waarom zijn de bedragen van de generieke beurzen zo hoog in vergelijking met de andere beurzen? Waarom is er zo'n grote wanverhouding of scheef-trekking tussen een VLIR-UOS- of Erasmus+-beurs enerzijds en een generieke beurs anderzijds? Is het niet wenselijker een beurs uit te reiken op maat van een student zodat meer studenten kunnen genieten van een generieke beurs? Kunt u uw federale collega bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking aanmoedigen om meer initiatieven op het vlak van internationalisation@home bekend te maken bij het publiek, bijvoorbeeld de Themaweken van VLIR-UOS?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, op 23 oktober 2015 heeft de Vlaamse Regering in één besluit alle mobiliteitsbeurzen waarover ze bevoegdheid heeft, op elkaar afgestemd. Ik geef een beknopt overzicht. Ten eerste is er Erasmus+ binnen Europa. Daar kan Vlaanderen bedragen bepalen binnen grenzen die Europa oplegt. Bij ons is er een systeem van drie categorieën van bestemmingen waarbij het maandbedrag voor een studie in het buitenland 335, 385 of 235 euro bedraagt. Als het gaat om stage of om studenten met een studietoelage of een functiebeperking, komt daar maandelijks 100 euro bij. Ten tweede is er Erasmus+ buiten Europa. Daar legt Europa zelf het bedrag vast, namelijk 650 euro per maand en een eenmalig reiskrediet naargelang de afstand tot de bestemming, namelijk 180 euro indien minder dan 500 kilometer tot 1100 euro indien meer dan 8000 kilometer. Aangezien Vlaanderen van dat bedrag niet kan afwijken, is het ook niet opgenomen in ons besluit.

Binnen Erasmus+ is het budget voor mobiliteit buiten Europa beperkt. Daarom zijn er in Vlaanderen nog bijkomende stelsels met generieke en specifieke beurzen, specifiek bijvoorbeeld voor Aziatische landen en landen waar Vlaanderen akkoorden mee heeft. Voor die mobiliteitsbeurzen hebben we er precies voor gekozen om dezelfde bedragen te hanteren als de bedragen die gelden voor mobiliteit buiten Europa binnen Erasmus+: 650 euro per maand en een forfaitair reiskrediet.

Er is dus geen verschil tussen studenten die naar dezelfde bestemming gaan met een Erasmusbeurs of met een andere mobiliteitsbeurs uit een ander programma van de Vlaamse overheid. Over welk bedrag het in totaal gaat, hangt natuurlijk wel af van het aantal maanden, de bestemming en het studentenstatuut, zoals beursstudent of student met een functiebeperking. De voorwaarden zijn echter dezelfde.

Er is wel een verschil in mobiliteitsbeurs tussen de bedragen toegekend via de Vlaamse mobiliteitsprogramma's en de financiering van de kortlopende reisbeurzen via VLIR-UOS. Die reisbeurzen worden meestal gebruikt voor een korte stage in een ontwikkelingsland en zijn een forfait, onafhankelijk van de duur van het verblijf. De 1000 euro is dus een totaalbedrag, geen maandelijks bedrag. De filosofie is ook anders: je doet een project in een ontwikkelingsland terwijl je bij Erasmus of analoge programma's gaat voor een studie of stage van een bepaalde tijd. Het gaat dus niet alleen om verschillende subsidiërende overheden – Vlaams en federaal –, het gaat ook om een ander soort beurzen voor andere doelstellingen. Je kunt dus niet zomaar zeggen dat er een wanverhouding bestaat.

De beurzen waar Vlaanderen bevoegd voor is, worden naar mijn mening wel degelijk afgestemd op maat van de student. Zoals gezegd, speelt de bestemming een rol en het feit of het gaat om een student uit een ondervertegenwoordigde groep zoals beursstudenten, bijna-beursstudenten en studenten met een functiebeperking. Over de hoogte van het bedrag hebben we er omwille van de vergelijkbaarheid dus voor gekozen om het bedrag van Erasmus+ daarvoor over te nemen.

Internationalisation@home biedt inderdaad kansen om ook studenten die niet naar het buitenland gaan, een internationale ervaring te geven. Er zijn in navolging van het actieplan 'Brains on the move' dan ook al vier studiedagen georganiseerd rond dit thema, met steeds een honderdtal deelnemers vanuit de hogeronderwijsinstellingen. Daarnaast zijn er ook adviseurs aangesteld die internationalisation@home kunnen begeleiden binnen de universiteiten en hogescholen. In het najaar van 2016 komt er een handboek uit over dit thema. Er is ook een laatste studiedag gepland in oktober 2016 over het toetsen van internationale en interculturele competenties in het curriculum. Aangezien de hogescholen en universiteiten zelf nauw betrokken zijn bij het promoten van internationalisation@home, zijn zij het best geplaatst om dit principe ook nog meer te hanteren voor ontwikkelingssamenwerking en in hun besteding van de federale middelen van VLIR-UOS.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik vind het goed dat er beurzen worden gegeven, begrijp me niet verkeerd. Er zijn toch twee zaken die door elkaar worden gehaald. Er wordt inderdaad gewerkt met afstand. De verplaatsing speelt daarin een rol. Bepaalde landen zijn in leefkost veel minder duur dan andere landen. Als binnen de Vlaamse overheid iemand naar het buitenland wordt gezonden, dan krijgt die een bepaald bedrag per dag dat niet afhangt van de afstand tot dat land maar van de reële leefkost. Daar wordt geen rekening mee gehouden in de bedragen van de beurzen. We kijken wel hoe ver het vliegen is, maar niet naar de prijs van de vlucht. Sommige vluchten zijn vele malen goedkoper dan andere vluchten. Daar wordt geen rekening mee gehouden.

Een van de voorwaarden die de Vlaamse Regering heeft vastgelegd, is dat de student geen inschrijvingsgeld moet betalen in de ontvangende instelling, het bedrijf of de organisatie. Wat we proberen te dekken met de beurs, zijn de extra kosten die de student heeft. Corrigeer me als ik fout ben. Als een student hier in Vlaanderen studeert, dan neem ik aan dat hij ook eet, zich verplaatst, ontspant en cursussen volgt. De vraag is of we met het budget voor de beurzen meer studenten zouden kunnen ondersteunen door de gehanteerde criteria af te stemmen op de reële kost van een uitwisseling.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat is interessant. Ik heb begrepen dat de variatie naar de leefkost wel bestaat voor de beurzen binnen Europa. Als ik me niet vergis, zijn er drie categorieën, maar voor de beurzen buiten Europa bestaat dat niet. Omwille van de transparantie hebben we ervoor gekozen om niet af te wijken van Erasmus+, dat daar ook geen onderscheid in maakt.

Ik ben bereid dat verder te bekijken. Het blijven wel beurzen: een beurs is geen terugbetaling van de werkelijk gemaakte kosten, maar het is een ondersteuning voor de student. Er zit dus een logica achter waarom het buiten Europa niet bestaat, precies omdat Erasmus+ het ook niet doet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik begrijp de redenering, maar ik ben blij dat u het verder wilt bekijken. Mijn vraag is vooral ingegeven door de bekommernis om met eenzelfde investering vanuit Vlaanderen zoveel mogelijk studenten een ondersteuning te kunnen geven. In het huidige budgettaire kader is het goed om al die aspecten af te wegen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over competentieontwikkeling in het deeltijds kunstonderwijs – 1694 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): De professionalisering van onze leerkrachten en directieleden is een cruciaal punt in het lopende loopbaandebat. Het veranderende onderwijslandschap zorgt er namelijk voor dat het lerarenberoep veelzijdiger en complexer is geworden. Om deze reden moet een kwaliteitsvolle professionalisering een vast onderdeel blijven van een carrière in het onderwijs. Ook in het deeltijds kunstonderwijs is een goede competentieontwikkeling voor leerkrachten onlosmakelijk verbonden aan het kwaliteitsbeleid van een instelling.

Uit de laatste edities van de Onderwijsspiegel bleken er echter nog heel wat werkpunten te zijn in het nascholingsbeleid van de geïnspecteerde instellingen voor het deeltijds kunstonderwijs. In haar analyse merkte de inspectie op dat “in de meeste gevallen het goedgekeurd nascholingsplan een opsomming is van gevolgde nascholingen en dat de academies vaak te weinig vertrekken vanuit een visie op professionalisering”. Daarnaast haalt de onderwijsinspectie aan dat er “nauwelijks opvolging, evaluatie en multiplicatie van de gevolgde nascholingen is zodat het effect onbekend is”.

In uw conceptnota rond het deeltijds kunstonderwijs hebt u aangekondigd werk te zullen maken van een geactualiseerde opleidingsstructuur. Deze veranderingen zullen uiteraard een grote impact hebben op het werk van leerkrachten. Het is daarom belangrijk dat we directies de nodige tools kunnen aanreiken om hen te ondersteunen bij de uitwerking van een performant professionaliseringsbeleid.

Minister, wat is uw visie op competentieontwikkeling en deskundigheidsbevordering in het deeltijds kunstonderwijs?

Hoe analyseert u de knelpunten die door de onderwijsinspectie worden aangehaald?

Welke maatregelen zijn er sinds de opmerkingen van de onderwijsinspectie reeds genomen om instellingen binnen het dko te ondersteunen om hun nascholingsbeleid te optimaliseren? Welke maatregelen neemt u nog?

Zult u deskundigheidsbevordering specifiek voor het deeltijds kunstonderwijs meenemen naar de gesprekken over het loopbaandebat en de vernieuwingsoperatie binnen het dko? Op welke manier zult u dat doen?

Minister Hilde Crevits: Ik wil alvast een voorafgaande opmerking maken, want ook de volgende vraag van collega De Meulemeester gaat over de onderwijsinspectie, die volgende week aan bod komt. Mijn suggestie is dat het interessant zou zijn om de leidinggevende ambtenaar daar een toelichting over te laten geven.

Collega Celis, ik waardeer uw bezorgdheid over het dko. Ook voor de leerkrachten dko is het van belang dat professionalisering deel uitmaakt van de loopbaan. Voor alle onderwijsniveaus, én zeker ook voor het dko, dat per definitie creatief te werk gaat, is een cultuur van collectief leren en kritisch reflecteren met de collega's over de eigen praktijk en ervaringen een belangrijke factor.

Professionalisering is evenwel niet enkel de verantwoordelijkheid van de leerkrachten zelf. Er zijn veel betrokkenen, die elk hun verantwoordelijkheid hebben. Onder meer de directeur en de academie zelf zijn, naast de leerkrachten, belangrijke actoren. De directeur speelt een ondersteunende rol onder meer via de functiebeschrijving en evaluatie van de leerkracht, in het creëren van een gepast schoolklimaat van samen leren als team en in het organisatorisch mogelijk maken ervan. Ook de academie wordt aangesproken op haar verantwoordelijkheid. Een academie biedt heel veel kansen om te leren.

De knelpunten die zijn aangehaald, beperken zich spijtig genoeg niet tot het dko, maar zijn ook van toepassing op de resultaten van de doorlichting van instellingen van andere onderwijsniveaus. Uit de meest recente Onderwijsspiegel blijkt dat de bevindingen van de inspectie naar deskundigheidsbevordering uit de vorige jaren bevestigd blijven. Academies blijven er nog steeds onvoldoende in slagen een doeltreffend nascholingsbeleid te voeren ondanks een nascholingsplan. De bevindingen en opmerkingen die de inspectie heeft omtrent de deskundigheidsbevordering, komen steeds in de focus van het inspectieverslag te staan.

Met de opmerkingen in het inspectieverslag gaan de academies aan de slag en ze krijgen hierbij de ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdiensten, dus ook wat betreft de uitrol van het nascholingsplan in een nascholingsbeleid. Het is uiteraard van belang om de opmerkingen die er zijn als academie mee te nemen en duurzaam te verankeren in het verdere nascholingsbeleid.

Daarnaast zal er op het einde van het schooljaar op initiatief van het Departement Onderwijs en Vorming en de pedagogische begeleidingsdiensten een reflectiedag worden georganiseerd over hoe de resultaten van het onderzoeksrapport 'indicatoren van effectiviteit van professionaliseringsactiviteiten' in de eigen werking geïntegreerd kunnen worden. De praktijkbijdrage bij dit onderzoek werd op de OBPWO-website geplaatst: http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/rapporten/default_rapporten.htm

De verantwoordelijkheid om met de opmerkingen van inspectie aan de slag te gaan, ligt bij de academies die, zoals eerder vermeld, op ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdiensten kunnen rekenen. Uiteraard blijf ik vanuit Vlaanderen en conform het decreet voorzien in een nascholingsbudget.

De professionalisering van leerkrachten komt inderdaad aan bod binnen het loopbaandebat.

In aanloop van de implementatie van het niveaudecreet dko zal er worden ingezet op toelichting en vorming van de leerkrachten zodat zij goed geïnformeerd verder aan de slag kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, u hebt uiteraard volkomen gelijk dat dit niet mag worden verengd tot het dko. Het was zeker niet mijn bedoeling. Ik heb de vraag gesteld omdat ook het dko me bijzonder na aan het hart ligt. Wij beschikken in Geel over een schitterende academie die met enorm veel creatieve ideeën naar voren komt. Elke academie verdient het om aandacht te krijgen.

Het dko snakt naar een hervorming. Het is 26 jaar geleden dat er nog een structuurhervorming is geweest, vandaar dat ik begrijp dat de vraag zeer groot is. Er zijn 5700 leerkrachten die in het dko werken. Dat is een enorme groep. Het zijn allemaal gemotiveerde mensen die zitten te wachten op die vernieuwingsoperatie. Uit uw antwoord heb ik zeker begrepen dat de pedagogische begeleidingsdienst bereid is en dat er financiële middelen zijn om een goede ondersteuning te geven.

Is de reflectiedag op het einde van het schooljaar gepland in juni? Kent u de exacte datum al?

Minister, ik wil u vragen om de specifieke situatie van de leerkrachten uit het dko zeker niet te vergeten bij de onderhandelingen over het loopbaanpact. U hebt dat in uw antwoord zeker bevestigd, waarvoor dank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de STEM-academies
– 1760 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, sinds geruime tijd kampt de Vlaamse arbeidsmarkt met een structureel tekort aan technische en exact wetenschappelijke profielen. Daarom werd in 2012 het STEM-actieplan goedgekeurd door de Vlaamse Regering. STEM staat voor Science, Technology, Engineering and Mathematics. Binnen dat actieplan past een ondersteunende en omkaderende aanpak voor de STEM-academies, die wetenschap en techniek meer onder de aandacht dienen te brengen bij jongeren in vrijetijdsverband. Zo hoopt men dat meer jongeren zullen kiezen voor een beroep in de technische en exact wetenschappelijke sector.

Een van de concrete acties van de Vlaamse overheid was het bundelen van de bestaande initiatieven. De 74 STEM-academies zijn vrije initiatieven die aangesloten zijn bij het STEM Academie Netwerk en gecoördineerd worden door Technopolis. Het netwerk ging van start in februari 2014 en wordt sinds 2015 onder deze gemeenschappelijke noemer gefinancierd.

Ik stelde de voorbije maand een schriftelijke vraag om de evolutie daarvan op te volgen. Uit de cijfers die ik van de minister gekregen heb, kan ik afleiden dat er zich een aantal positieve ontwikkelingen hebben voorgedaan. Zo blijkt dat er de laatste jaren een grote toename is aan activiteiten. Deze toename bevindt zich voornamelijk in West-Vlaanderen. In het algemeen is de spreiding van het aantal STEM-activiteiten dan ook niet gelijk verdeeld.

Naast de kwantitatieve gegevens over het aantal STEM-activiteiten, vroeg ik ook naar cijfers om de participatiegraad te staven. Uit de cijfers over het aantal kinderen dat per gemeente via de STEM-academies werd ingevuld, kan ik afleiden dat er voor heel wat gemeenten sprake is van een achteruitgang van het aantal uren voor het schooljaar 2015-2016 ten opzichte van 2014-2015. Uit de cijfers over het aantal kinderen dat per gemeente een STEM-activiteit volgde, kan ik afleiden dat er niets gewijzigd is in het schooljaar 2015-2016 ten opzichte van 2014-2015. Hier is dus sprake van behoud.

Minister, u besluit in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag dat er nog vooruitgang geboekt kan worden met betrekking tot het aantal deelnemende meisjes, de wijze waarop provinciale en regionale ontwikkelingen van elkaar kunnen leren en het specifiek aantrekken van doelgroepjongeren. Ik las dat u vorige week STEM+ hebt gelanceerd om STEM actief te promoten in scholen met een groot aantal leerlingen uit kansengroepen.

Welke maatregelen wilt u nemen om een meer gelijke spreiding te realiseren? Welke bijkomende maatregelen acht u nodig opdat het groeiende aanbod aan STEM-activiteiten ook maximaal benut wordt? Welke stappen wilt u ondernemen om meer meisjes aan te trekken? Hoe wilt u meer kennis- en expertisedeling realiseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De STEM-academies zijn een opmerkelijke, maar al bij al kleine actie binnen het ruime STEM-actieplan 2020. We mogen STEM niet herleiden tot de academies, maar ze zijn wel heel belangrijk.

In de inleiding op uw vragen stelt u dat u een aantal zaken kunt afleiden uit mijn cijfers: het aantal kinderen in een aantal gemeenten is gedaald en voor het aantal kinderen meent u een stagnatie te kunnen vaststellen. Ik wil dit even nuanceren. Zoals ik ook in mijn antwoord op uw schriftelijke vraag heb gesteld, zijn de gegevens voor het werkingsjaar 2015-2016 nog onvolledig. Het werkingsjaar loopt nog en de organisatoren hebben nog niet alle activiteiten doorgegeven aan de netwerkcoördinator.

In ieder geval is het zo dat het netwerk van STEM-academies voor het jaar 2016, in zijn subsidieaanvraag aan mij en aan minister Muyters, de ambitie heeft vooropgesteld om het bereik bijna te verdubbelen. In 2015 was men erin geslaagd om 191.099 kinderen te organiseren, of een aanbod aan 1,6 procent van de ruim 1 miljoen kinderen tussen 5 en 18 jaar. In 2016 wil men dat 3 procent van de doelgroep van Vlaamse kinderen de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan een activiteit van een STEM-academie. In de thuisbasis van onze voorzitter is er ook een STEM-academie in wording.

De STEM-academies zijn private initiatieven met een autonome werking. Ze bepalen zelf in welke regio of provincie ze hun aanbod inzetten. De Vlaamse overheid geeft de budgetten, maar stuurt niet. Onze subsidiemiddelen – 80.000 van Onderwijs en 80.000 van minister Muyters – zijn in de eerste plaats bestemd voor stimulans voor goede praktijken. Er waren in 2015 STEM-activiteiten in 37 procent van de gemeenten, een lichte stijging ten opzichte van de 34 procent in 2014.

Het netwerk van STEM-academies stelt zichzelf in het kader van de subsidie ook als doel om een betere spreiding te realiseren. Voor 2016 wil men dat minstens 45 procent van de Vlaamse gemeenten één of meerdere STEM-academie initiatieven aanbiedt. In vergelijking met 2014 is er in 2015 ook al een belangrijke stap vooruit gezet naar een betere en meer evenwichtige spreiding over de provincies. West-Vlaanderen spant de kroon. Antwerpen en Limburg maken een sprong voorwaarts. De activiteiten zijn gestegen van 209 in 2014 naar 420 in 2015.

Het aantal bij het netwerk aangesloten organisaties neemt verder toe. Ondertussen zijn er al 80 organisaties lid. In 2014 is men gestart met 44 organisaties. Dat is een felle verbetering.

Ik ben ervan overtuigd dat het aanbod van de STEM-academies niet alleen qua aanbod, maar ook qua participatiegraad gestaag groeit en ook een grote aantrekkingskracht heeft. Veel van de initiatieven zijn meteen volgeboekt. Maar ook hier weer is het finaal aan de initiatiefnemers zelf om hun aanbod aan te passen of bij te sturen. Wij zijn stimulators. Mogelijk kunnen er wel belangrijke stimulansen ontstaan vanuit het reguliere onderwijsbeleid, onderschat dat niet. De grotere aandacht voor STEM in het basisonderwijs door de opsplitsing van wereldoriëntatie in mens en maatschappij en wetenschappen en techniek en door de introductie van de STEM-didactiek, kan de interesse van kinderen voor buitenschoolse STEM-activiteiten gevoelig doen toenemen.

Meisjes en doelgroepjongeren staan centraal als doelgroep in de STEM-visie van de Vlaamse overheid. Dit blijkt uit onze eigen projecten maar ook uit de algemene nadruk op de maatschappelijke relevantie van STEM, die meer en meer blijkt uit initiatieven van het STEM-platform, de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) enzovoort. We houden over deze invalshoek regelmatig contact met het Netwerk van de STEM-academies, precies om de focuspunten van het Vlaamse STEM-beleid met hen te delen.

Vorige week heb ik het startschot gegeven voor het nieuwe lerende netwerk voor het basisonderwijs: STEM+, dat de uitdrukkelijke focus legt op de doelgroepen. Het is zeker de bedoeling om de STEM-academies bij deze werking betrekken. Ondertussen zijn er reeds een aantal academies die hier specifiek op inzetten, bijvoorbeeld in de stad Genk. Het is vervolgens aan het netwerk om het thema en de beschikbare best practices met zijn tachtig leden te delen.

Kennis- en expertisedeling zijn de kernopdracht van dat netwerk: de best practices die de leden van het netwerk op dat vlak hebben, kunnen ook daadwerkelijk worden opgepikt door het netwerk.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat ik een antwoord heb gekregen op alle vragen. Ik had ook nog een bijkomende gedachte over die scholen, maar u bent daar ook al wel op ingegaan. Begin deze maand las ik in Het Laatste Nieuws dat sommige scholen met een wachtlijst moeten starten voor de STEM-richtingen. Ik weet niet in welke mate we daar eventueel iets aan kunnen doen. We zijn er natuurlijk wel heel tevreden over dat techniek en wetenschap toch in die mate een herademing en aandacht krijgen, dat ze in de smaak vallen. De STEM-monitor toont aan dat veel meer leerlingen ondertussen wetenschap en techniek volgen. Hebt u er een zicht op of dan inderdaad ook nog meer scholen dat aanbod gaan aanbieden, of is dat nog te vroeg?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is nog iets te vroeg om daar concrete cijfers over te geven. Zodra we daar wat meer info over hebben, dan zult u die uiteraard ook krijgen, en als u ze niet krijgt, dan zult u me daarover nog een vraag stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken betreffende het afsluiten van het Damesakkoord – 1780 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik heb me lang ingehouden. "It takes two to tango." Dat antwoordde u op 29 oktober van vorig jaar over het afsluiten van een nieuw Damesakkoord. U gaf ook aan het belangrijk te vinden dat deze thematiek regelmatig op de agenda zou worden gezet. U vroeg me om dat te doen, en als u ons zulke dingen vraagt, dan doen we dat.

Collega's, ik zal de volledige geschiedenis van de problematiek hier niet opnieuw uit de doeken doen, maar ik geef toch nog even de kern van de zaak: het is belangrijk om ervoor te zorgen dat de wederkerigheid die was ingeschreven in het Herenakkoord van 1991, behouden blijft. Die wederkerigheid tussen Vlaanderen en Nederland bestond erin dat Vlaanderen de kosten draagt voor leerlingen met de Nederlandse nationaliteit die in Vlaanderen schoollopen. Dan hebben we het over zowel het kleuter-, lager en secundair onderwijs als het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs. Ik heb die cijfers in het verleden al opgevraagd: de grootste groep situeert zich in het kleuteronderwijs, het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Nederland zou dan de kosten voor Nederlandstalig Onderwijs in het Buitenland (NOB) en de Open Universiteit op zich nemen.

Minister, het oorspronkelijke evenwicht tussen die twee verbintenissen is in de loop der jaren eigenlijk wel zoekgeraakt: Vlaanderen onderwijst steeds meer Nederlandse leerlingen en studenten, terwijl Nederland fors bespaart op zowel NOB als de Open Universiteit. In het verleden zei u dat u uw tanden zou laten zien in deze kwestie. De oorspronkelijke timing voor het Damesakkoord was Pasen, Pasen van vorig jaar welteverstaan. Ondertussen raken die scholen en onderwijsinstellingen in het buitenland die Nederlands geven, steeds meer geïsoleerd. Contracten worden niet verlengd. Je zou kunnen zeggen dat het probleem zich op die manier oplost, maar ik denk dat het probleem alleen maar groter wordt. Met alle respect, ik heb ook de indruk dat u en uw kabinet en de Vlaamse Regering in haar totaliteit, en ook de minister-president, pogingen doen in dit dossier, maar het is overduidelijk dat het probleem eigenlijk aan de andere kant van de Moerdijk ligt. De staatssecretaris heeft dat op een vraag van mij bij de Taalunie ook met zoveel woorden gezegd. Akkoorden zijn er echter uiteraard om te worden gerespecteerd.

Minister, hoeveel contacten zijn er nu eigenlijk concreet sinds oktober 2015 geweest tussen u of uw kabinet en Nederlands minister Bussemaker? Zijn er nu vorderingen in het dossier? Wanneer verwacht u te landen met het Damesakkoord? Welke struikelblokken liggen er eigenlijk nog op tafel?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank u voor de vraag. Dit dossier ligt me ook na aan het hart. We volgen dit nauwgezet op, met de duidelijke ambitie tot een goed akkoord te komen. Zoals u weet, gaat het over de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op het vlak van onderwijs in het algemeen. Het heeft ook betrekking op de organisatie, toegang en kwaliteit van het onderwijs Nederlandse taal en cultuur in het buitenland.

Ik zie dit akkoord ook als een belangrijke actualisering van de informele afspraken over de wederzijdse mobiliteit van studenten en de gelijke toegang voor Vlaamse kinderen tot het Nederlands onderwijs in het buitenland. Zoals iedereen

hier weet, is er een veel grotere stroom van Nederlandse leerlingen en studenten naar Vlaamse scholen en universiteiten dan omgekeerd.

Ik heb collega Bussemaker, de Nederlandse minister van Onderwijs, ontmoet ter gelegenheid van de EU-Raad van de ministers van Onderwijs, op 23 november 2015 en op 24 februari 2016, en in het kader van overleg over de Nederlandse Taalunie. Een laatste gesprek met minister Bussemaker vond plaats op 12 april, aansluitend op de conferentie van de ministers van Onderwijs van de Raad van Europa.

In de tussentijd is er frequent contact, telefonisch en per e-mail, tussen mijn kabinet en het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ook onze minister-president heeft contact genomen met Nederlands premier Marc Rutte om dat dossier nog eens onder de aandacht te brengen. Marc Rutte is hier geweest en in de nasleep daarvan heeft de minister-president met hem getelefoneerd. Vervolgens heeft minister Bussemaker met mij gebeld. Het evolueert. We hebben tekstvoorstellen geformuleerd over de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), de digitalisering van het onderwijs en de multilaterale samenwerking, maar eigenlijk vraagt u naar het budgettaire luik.

Mijn belangrijkste bekommernis is de garantie van de kwaliteit en goede toegang tot het Nederlandse onderwijs in het buitenland. Volgens de laatste gegevens volgen 13.499 kinderen lessen van Stichting NOB. 10 procent daarvan heeft de Belgische nationaliteit. De Nederlandse overheid heeft beslist om vanaf 2017 te besparen op de werking van de Stichting NOB. Tot einde 2017 krijgt het Nederlands onderwijs in het buitenland een jaarlijkse subsidie van de Nederlandse overheid van geraamd 13,3 miljoen euro. Die bestaat uit loonkosten en kosten voor kwaliteitszorg en infrastructuur, in totaal 10 miljoen euro. Dat blijft.

Daarnaast is er 3,3 miljoen euro die als subsidie per leerling wordt uitgekeerd aan de scholen. In 2016 is dit 230 euro per leerling. Het is deze 3,3 miljoen euro die men wil besparen. Als we dat omzetten naar het aandeel Vlaamse kinderen – kinderen met de Belgische nationaliteit, ik veronderstel dat het om Vlaamse kinderen gaat, wat evident is als het om lessen Nederlands gaat – dan gaat het over 10 procent. Dat betekent dat het gaat om 330.000 euro. Voor ons is het van belang dat dit engagement, dat niet spectaculair ingrijpend is, dat die leerlinggebonden financiering zich zal uitdrukken naar de Vlaamse leerlingen die les volgen bij NOB.

De minister begrijpt dat en heeft bepaalde kaderengagements gegeven, die we nu uitwerken. We zijn er nog niet. We hebben opnieuw teksten uitgewisseld. We zijn er op alle punten door, behalve op de wijze waarop het bedrag aan investeringen voor onze Vlaamse kinderen, de werkingsmiddelen, iets meer dan 300.000 euro dus, in de toekomst gegarandeerd verder zal worden ingezet ten bate van dat onderwijs.

Ik kan daar nog geen uitsluitsel over geven omdat er nog geen finaal akkoord is. Dat is geen reden voor mij om op te geven. We werken eraan. Het ligt in Nederland heel moeilijk, om een aantal redenen. In de Kamer heeft minister Bussemaker van niemand steun gekregen. Men wil dat de besparing op die werkingsmiddelen blijft bestaan. Dat maakt het extra moeilijk om voor de Vlaamse kinderen iets te plannen. Ik heb daar enigszins begrip voor, maar verwacht toch dat er een oplossing komt. Ook de minister-president heeft dat nogmaals gezegd aan Mark Rutte.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u zegt dat u vooral op de kwaliteit en de toegang wilt werken, maar we moeten vooral op het aanbod werken. Dat is het budget dat per leerling wordt vrijgegeven. Op dit moment is dat 3,3 miljoen euro, maar daar is al stevig op bespaard. Dat is niet het oorspronkelijke bedrag.

Over Open Universiteit hebt u niets gezegd, maar ook daarop bespaart Nederland. Het was ook een deel van het Herenakkoord. Ik heb er alle begrip voor dat Nederland een budgettair moeilijke situatie kent. We kennen dat in Vlaanderen ook. Nederland beslist eenzijdig om iets te doen aan het Nederlands onderwijs in het buitenland. We kunnen niets doen aan de Nederlandse kinderen op de universiteiten omdat Vlaanderen aan buitenlandse EU-burgers geen andere bedragen kan vragen dan aan onze eigen studenten. Het is jammer dat Nederland dit niet wil zien omdat het belang van Nederlands onderwijs in het buitenland vooral voor onze expats cruciaal is. Daar zit de bottleneck. Als mensen wordt gevraagd naar het buitenland te gaan en ze hebben kinderen, dan is de eerste vraag: wat met die kinderen? En wat als ze na een, twee of drie jaar terugkomen? Kunnen ze dan nog aansluiten in het onderwijs hier?

Minister, we kunnen allerlei maffe dingen bedenken. We verhogen bijvoorbeeld het inschrijvingsgeld in Vlaanderen naar 1890 euro en we geven elke Vlaming een onderwijscheque van 1000 euro. Dan betalen Vlamingen nog altijd hetzelfde bedrag, maar Nederlanders krijgen de onderwijscheque niet omdat ze hier niet wonen, en dus betalen ze wel meer. Ik zeg heel bewust dat dit een maffe manier van werken is, want dat lukt niet.

Nederland is ons buurland en een partnerland. De zaken op de spits drijven, lost meestal niets op. Ik maak me wel zorgen dat we in een scenario van doodbloeden zijn terechtgekomen. Als de besparing in 2017 doorgaat, zal er inderdaad minder aanbod zijn en zullen er minder leerlingen zijn. Men zal dan zeggen dat het probleem is opgelost en dat we niet zo veel plaats meer nodig hebben omdat er niet zo veel leerlingen zijn. Dat is natuurlijk een omgekeerde redenering. Ik zou dat zeer betreuren.

Ook wat de Open Universiteit betreft, is er een samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Ik begrijp dat u en de minister-president hierop inzetten en ben u daarvoor dankbaar. Maar als we vanuit het parlement ondersteuning kunnen bieden om dit dossier vlot te krijgen, verneem ik dat graag, minister. Dit is echt pijnlijk voor alle expats en anderen die werken aan dit dossier. Ook 'Vlamingen in de Wereld' signaleert dat heel veel vragen daarover gaan. Het zet ons vast in onze export en expats die daar zitten.

Ik moet het de collega's hier niet uitleggen. België heeft een export van 83 procent. Als wij geen Vlamingen hebben op die buitenlandse beslissingscentra van bedrijven, dan maak ik mij zorgen waar die bedrijven naartoe zullen gaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, die 10 miljoen euro blijft natuurlijk wel behouden. Het gaat hier over een leerlinggebonden financiering van 230 euro per leerling. Ik begrijp dat u het wat scherp stelt. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Dat is misschien wel waar. Wij doen soms ook besparingen. Wij hebben het inschrijvingsgeld hier verhoogd, maar dat is geen besparing. We vragen gewoon een hogere bijdrage. In dit geval kan het zich ook vertalen in een bijdrage die aan de mensen wordt gevraagd.

Waarin ik uw zorg volledig deel, is dat het aanbod moet blijven bestaan.

Koen Daniëls (N-VA): En de wederkerigheid.

Minister Hilde Crevits: Daar volg ik u niet helemaal. Wanneer Nederlandse studenten in Vlaanderen komen studeren, dan hebben wij daar ook voordelen van. Ze leven hier, ze verblijven hier en ze verbruiken hier. Ik vind dat je daar niet zomaar een een-op-eenrelatie van kunt maken.

Wanneer er inspanningen kunnen gebeuren om dat geregeld te krijgen, dan is dat geen probleem. Er zit een mogelijkheid in ons hoofd om dat opgelost te krijgen, maar die kost bloed, zweet en tranen door de harde beslissingen die al zijn genomen in Nederland. Zeker de zorg voor het aanbod en de kwaliteit van het Nederlands onderwijs deel ik volledig. Wanneer dat tot gevolg zou hebben dat alerhande vestigingen worden gesloten, dan is dat een zeer groot probleem. Men weet ook in Nederland dat wij dat niet wensen; het is ook niet hun bedoeling.

Er is een stroming waar ik mijn Nederlandse minister-collega over heb horen spreken. Wanneer men in het buitenland is, kan men ook in de gewone scholen daar les volgen. Ook daarover hebben we al vrij fundamentele discussies gevoerd. Wij vinden dat het aanbod moet blijven bestaan en dat men dan nog kan kiezen wat men doet.

We komen van ver en de context om te onderhandelen is niet zo eenvoudig. Het zal wellicht niet de mirakeloplossing zijn die u voor ogen hebt, maar ik hoop toch dat we ook budgettair tot een consensus kunnen komen.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is niet dat ik een een-op-eenrelatie wil, maar het gaat wel over 3,3 miljoen euro voor Nederland en 131 miljoen euro voor Vlaanderen. Dat is de scheefftrekking die zich voordoet. Het klopt wanneer u zegt dat de Nederlandse studenten die hier zijn, hier ook bijdragen. Sommigen onder hen blijven hier ook plakken. Ik heb in het verleden ook al gezegd dat die Nederlandse studenten ambassadeurs voor Vlaanderen zijn. In Nederland regelt men iets via een formele brief; in Vlaanderen gebeurt dat informeel met nadien een formele bevestiging. Ik ben er absoluut van overtuigd dat het om een meerwaarde gaat, maar ik denk dat de scheefftrekking toch heel groot is.

Ik steun u wanneer u zegt dat het aanbod er moet zijn en dat de mensen zelf een bijdrage moeten leveren. Vraag is natuurlijk hoe groot die bijdrage is.

U hebt niet geantwoord op mijn vraag over de Open Universiteit. Ik hoop dat u dat nog doet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.